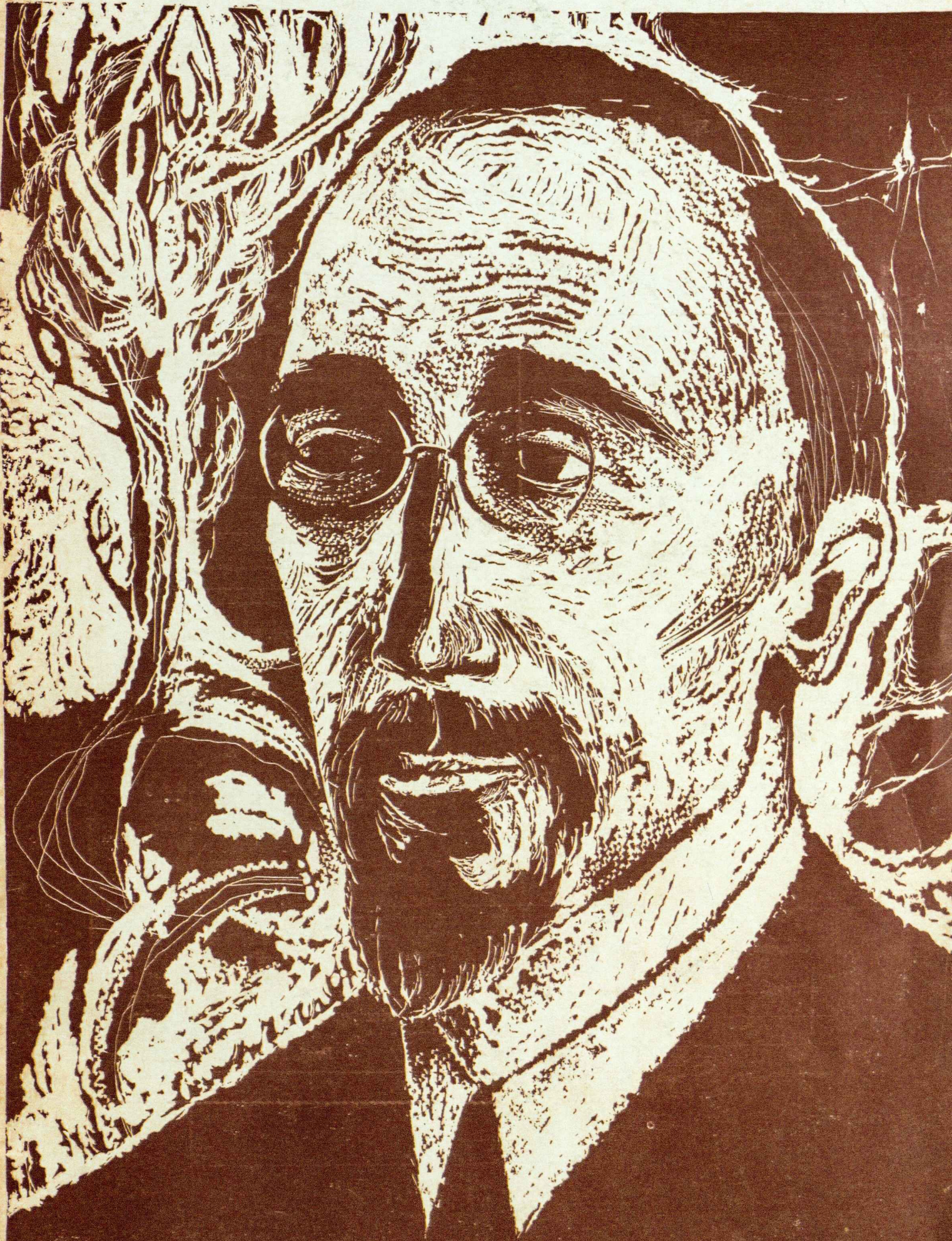
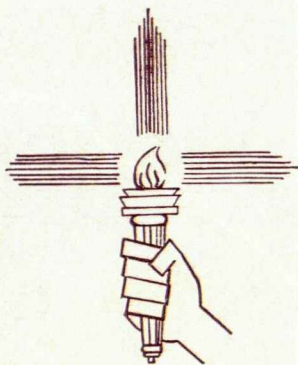

ATEITIS

1956, GRUODIS. Nr. 10

ATEITIS

eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1953 METAI

Nr. 10

GRUODIS - DECEMBER

VYR. REDAKTORIUS — Kun. J. Petrėnas

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — Danutė Aleksandravičiūtė, Juozas Baužys, Dalia Karaliūtė, Enata Skrupskelytė, Antanas Sužiedėlis.

Visą spausdinamą medžiagą redakcija taiso savo nuožiūra. Nepanaudoti rašiniai saugomi ir grąžinami autoriui prašant.

ADMINISTRATORIUS — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

**ATEITIS, 916 WILLOUGHBY AVENUE,
BROOKLYN 21, N. Y., U. S. A.**

Prenumerata metams \$5.00 pagal U. S. dol. kursą.

Garbės prenumerata metams \$10.00. Atskiro numerio kaina 50c.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August,
by the Lithuanian Catholic Youth Association

"A t e i t i s"

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.
Tel. GLenmore 5-7281

Subscription \$5.00 per year. Single copy 50c.

Entered as second-class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

TURINYS

Garbė Dievui aukštybėse	225
J. ir J. Tharaud — Paskutinė lankytoja	226
Juozas Eretas — Šalkauskis—Filosofijos profesorius	227
Paulius Stelingis — Madona, Vaipai (eil.)	229
Elona Marijošiūtė — Medis ir audra	232
Stasio Šalkauskio raštai	233
Šalkauskis—turingos minties rašytojas	233
Šalkauskis, karo griuvėsiai ir Rockefellerio Centras	234
Jonas Nausėda — Kalėdų legenda (eil.)	234
Danutė Vebeliūnaitė — Skriskit (eil.)	235
Pastabos, pastabėlės	237
Jonas Petrėnas — Ryžties, takto ir širdies žmonės	238
Federacijos Valdybos pranešimai	240

S P O R T A S

P. Ganvytas — Tinklinis	241
-------------------------------	-----

A T S K L E I S T A K N Y G A

A. D. — Vėduoklė iš paparčio (Dailo Augino "Paparčio vėduoklė")	242
Aidų numeris Kultūros Kongresui	242

D A R B A I R Ž M O N Ė S

S. Rimkaitis — Stud. at-kų valdybų sąlėkis Hartforde	243
Popiežius rūpinasi Vengrija	243

K R E I V O S Š Y P S E N O S

1956 metų turinys	247
-------------------------	-----

šachmatai	virš. III
-----------------	-----------

Viršelio 1 psl. — Prof. St. Šalkauskis,
medžio raižinys dail. Ados Korsakaitės

Viršelio vinjetė — dail. T. Valiaus

ATEITININKŲ ideologija vis dar gali ir privalo būti tobulinama ir aktualinama, plečiama ir gilinama. Bet, antra vertus, tai nenuima pareigos gilintis į pačius bendruosius ideologijos principus ir didinti savo ideologinį susipratimą. Ideologijos tobulinimas eina greita su jos studijom. St. Šalkauskis tam ir leido savo knygą — Ateitininkų Ideologiją, kad ateitininkai rimtai susirūpintų savo ideologijos studijom, geriau pasiruoštų savo uždavinius vykdyti ir nenukryptų nei nuo katalikiškos pasaulėžiūros principų, nei nuo gyvenimo reikalavimų.

Prof. Simas Sužiedėlis

G A R B Ė D I E V U I AUKŠTYBĖSE

Juozapui ir Marijai esant Betliejuje, atėjo jai metas gimdyti; ir ji pagimdė pirmgimį savo sūnų, suvystė jį vystyklais ir paguldė prakarte, nes jiems nebuvo vietos užeigoje.

Toje pačioje šalyje buvo piemenų, kurie budėjo ir sergėjo per naktį savo bandą. Štai Viešpaties angelas atsistojo prie jų ir Dievo skaistumas apšvietė juos. Jie labai nusigando, bet angelas jiems tarė:

— Nebijokite! Nes štai aš skelbiu jums didelį džiaugsmą, kuris bus visai tautai, kad šiandien jums gimė Dovydo mieste Išganytojas, kurs yra Kristus, Viešpats. Ir tas bus jums ženklas: rasite kūdikį suvystytą vystyklais ir paguldytą prakarte.

Jie atėjo skubindamies ir rado Mariją, Juozapą ir kūdikį paguldytą prakarte. Pamatę gi, jie skelbė tai, kas jiems buvo pasakyta apie kūdikį.

Visi, kurie tai girdėjo, stebėjosi tais dalykais, kurie buvo jiems piemenų papasakoti. Marija gi dėmėjosi sau visus šituos dalykus ir svarstė juos savo širdyje.

Pamatę žvaigždę, išminčiai džiaugėsi labai dideliu džiaugsmu. Įėję į namus, jie rado vaikėlį su jo motina Marija ir parpuolę pagarbino jį. Paskum jie atidengė savo turtus ir davė jam dovanų: aukso, smilkalų ir miros.

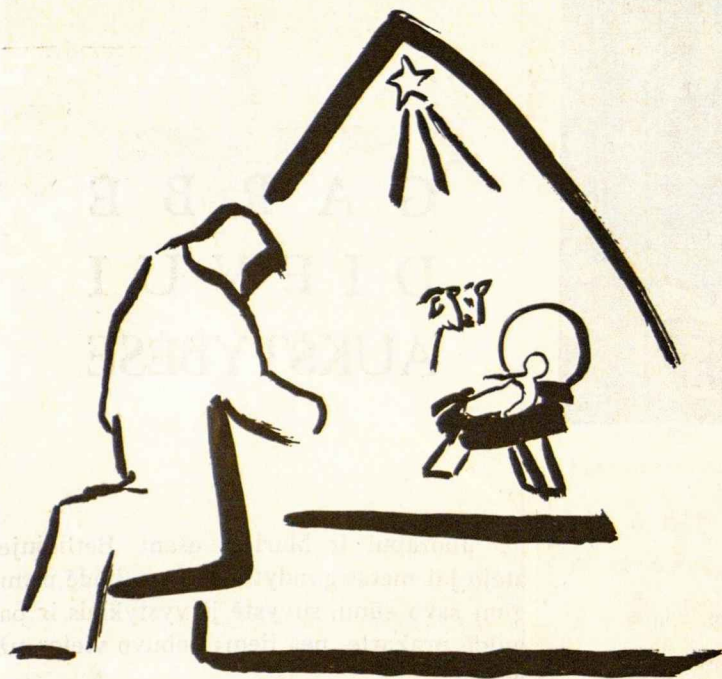
Visa tai atsitiko, kad įvyktų, kas Viešpaties pasakyta per Pranašą šiais žodžiais:

Mergaitė pradės ir pagimdys sūnų, ir jie pramins jį vardu Emanuelis, tai reiškia

Dievas su mumis.

(Luk. 2, 6-20)

Ilustracija Gražinos Gaubytės

JERONIMAS

IR

JONAS

THARAUD

PASKUTINĖ LANKYTOJA

TAI atsitiko Betliejuje, auštant dienai. Žvaigždė buvo beblėstanti, paskutinis piligrimas palikęs tvartą, Mergelė Marija sutvarkiusi šiaudinį guolį ir Kūdikėlis pagaliau užmigęs. Bet ar miegama Kalėdų naktį...

Tykiai prasivėrė durys, pastumtos greičiau vėjo pustelėjimo negu rankos, ir ant slenksčio pasirodė moteriškė, apsirengusi skarmalais. Ji buvo tokia sena ir tokia raukšlėta, kad žemės spalvos veide jos burna atrodė niekas kita, kaip dar viena prisidėjusi raukšlė.

Ją pamačiusi, Marija išsigando, tarsi kokios piktos įėjusios laumės. Laimė, Jėzus miegojo. Asilas ir jautis ramiai sau kramtė šiaudus, žiūrėjo į artėjančią svetimą moterį ir ja visai nesistebėjo, tarsi ją pažinotų iš seno. Mergelė Marija neišleido jos iš akių. Kiekvienas nužengtas jos žingsnis atrodė jai ilgas kaip amžinybė.

Senė vis artėjo, ir štai ji jau buvo prie ėdžių krašto. Ačiū Dievui, Jėzus vis dar tebemiegojo. Bet ar miegama Kalėdų naktį?...

Staiga jis atmerkė blakstienas, ir jo motina labai nustebė, pamačiusi, kad moters akys ir jos kūdikio akys buvo visai panašios ir spindėjo ta pačia viltimi.

Senė dabar apsilenkė ant šiaudinio guolio; šiuo metu jos ranka ėmė kažko jieškoti susipainiojusiuose savo skarmaluose; atrodė, kad ji jau nuo amžių laikė ten kažką užslėpusi. Marija

vis žiūrėjo į ją su tuo pačiu nerimu. Gyvuliai taip pat į ją žiūrėjo, bet vis be nustebimo, tarsi iš anksto žinodami, kas atvyko.

Pagaliau, praėjus ilgam laiko tarpui, senė ištraukė iš savo skarmaluotų drabužių kažkokį daiktą ir, slėpdama rankoje, atidavė jį Kūdikui.

Po visų dovanų, kurias paaukojo išminčiai ir piemenys, kas buvo ši dovana? Iš kur ši moteris atkeliavo, Marija negalėjo suvokti. Ji tik žiūrėjo į amžiaus sulenktą jos nugarą, kuri dar labiau išsilenkė, kai moteris palinko tes guoliu. Bet asilas ir jautis į ją žiūrėjo ir vis dar nesistebėjo.

Tai truko labai ilgai. Paskui sena moteris pakilo, tarsi nusimetusi labai sunkią naštą, kuri ją traukė prie žemės. Jos pečiai nebebuvo sulinkę; jos galva beveik siekė šiaudinį tvarto stogą; jos veidas nuostabiu būdu buvo atgavęs jaunystės spalvą. Ir kai ji pasitraukė nuo guolio ir išėjo už durų ir dingo naktyje, iš kur ji buvo atėjusi, Marija pagaliau galėjo pamatyti, kas buvo paslaptina jos dovana.

Jieva (nes tai buvo ji) buvo atidavusi Kūdikui mažą obuolį, pirmosios nuodėmės ir daugelio kitų vėlesnių nuodėmių obuolį.

Ir mažas raudonas obuolys naujagimio rankose žėrėjo, kaip naujo pasaulio rutulys, pasaulio, kuris tik ką buvo gimęs su Juo.

Išvertė J. Tininis

Prieš 15 metų (1941.XII.4) Lietuvoje mirė prof. Stasys Šalkauskis, didysis lietuvių tautos mokslininkas, auklėtojas, ateitininkų sąjūdžio ideologas. Šios liūdnos sukakties proga spausdiname prof. dr. Juozo Eretos, gyv. Bazelyje, Šveicarijoje, straipsnį — ištrauką iš jo monografijos apie Šalkauskį.

Autorius ilgus metus praleido Lietuvoje, profesoriavo Teol.-Filosof. fakultete Kaune, artimai bendradarbiavo su Šalkauskiu, šventai pasiryžusiu išugdyti Lietuvai naują inteligentijos kartą, spindinčią gyvąją dvasią. — Red.

Prof. Stasys Šalkauskis

ŠALKAUSKIS — FILOSOFIJOS PROFESORIUS

JUOZAS ERETAS

Naują mokslo židinį bekuriant

1922 m. vasario 16 d., Tautos šventės proga, buvo atidarytas Lietuvos Universitetas Kaune su penkiais fakultetais: Teologijos, Socialinių mokslų, Medicinos, Gamtos-matematikos ir Technikos. Kadangi tokia struktūra nepatenkino katalikų reikalų, Steigiamasis Seimas 1922 m. kovo 24 d. pertvarkė statutą: Teologijos fakultetas buvo papildytas Filosofijos skyriumi ir gavo Teologijos-Filosofijos fakulteto vardą, o iš Socialinių mokslų fakulteto buvo padaryti du: Humanitarinių mokslų ir Teisių.

Teologijos-Filosofijos fakultetas buvo dvilypis: apėmė teologijos mokslus ir filosofines studijas, filosofiją, psichologiją, pedagogiką, literatūrą, istoriją ir dar kelias smulkias humanistinio mokslo šakas. Filosofijos skyrius turėjęs atstoti Filosofijos-Istorijos fakultetą, planuotą prof. Pr. Būčio ir kitų vadovaujančių lietuvių katalikų. Tokius fakultetus turėjo užsienio aukštosios katalikų mokyklos. Tačiau dėl stokos mokomojo personalo teko pasitenkinti tik tokiu Filosofijos skyriumi, kuris sudarė kompromisą tarp katalikų šviesuomenės ir faktiškų galimybių.

PROF. ST. ŠALKAUSKIS

gimė 1886. V. 16 Ariogaloje, Lietuvoje. Jo tėvai — gydytojas Julijonas Šalkauskis ir Barbora Goštautaitė. Mokėsi šiaulių gimnazijoje, 1911 m. baigė juridinius ekonominius mokslus Maskvos universitete. Studijų metu suartėjo su Pr. Dovydaičiu ir užmezgė pirmuosius ryšius su ateitininkais. Ateityje ir Draugijoje pasirodo jo pirmieji straipsniai. 1911-1915 m. Samarkande, Rusijoje, komercijos banko tarnautojas. Ten ėjo ir advokato padėjėjo pareigas. 1915 m. išvyksta Šveicarijā kaip Lietuvos Centrinio Komiteto nukentėjusiems nuo karo šelpti įgaliotinis.

Filosofijos mokslus studijuoja Friburgo universitete, Šveicarijoje, ir 1920 m. gauna filosofijos daktaro laipsnį už mokslinį darbą — Pasaulio dvasia VI. Solovjovo filosofijoje. 1922 m. pakviestas filosofijos docentu Lietuvos Universitete. 1927 m. Palangos reorganizacijoje konferencijoje išrinktas Ateitininkų

Federacijos vyriausiu vadu. 1933 m. išleido "Ateitininkų Ideologiją paskutinių laikų formavimosi vyksme". 1939 m. išrinktas Vytauto Didžiojo Universiteto rektoriumi. 1940 m., bolševikams atleidus iš universiteto, su šeima gyveno Vilniuje. 1941 m. Laikinosios Lietuvos Vyriausybės gražintas į universitetą ir paskirtas Vilniaus Universiteto ordinariniu prof. pedagogikos mokslams. 1941. XII. 4 mirė šiauliuose, XII. 7 palaidotas šiaulių kapinėse.

"Filosofija, pedagogika ir visuomeninis gyvenimas buvo svarbiausia Šalkauskio darbo dirba. Į ją jis bėrė našių sėklų, kurios pamažu dygo kultūriniame mūsų veikime ir kurios visu plėčiu gal išsiskleis tik ateityje. Šalkauskio darbas pasiliko įamžintas mūsų tautos gyvenime ir jo asmenybė stovi priešais mūsų akis, kaip viena iš giedriausių prošavisčių tamsiame mūsų būties skliaute" (dr. A. Maceina).

Šiame kompromise atsispindi nelaimingoji lietuvių tautos dvasios raida. Dauguma inteligentų pasauliečių, ėjusių mokslus Rusijoje, persiėmė Markso, Darvino, Taine'o ir panašių asmenų idėjomis ir nusigrėžė nuo savo tautos tradicinės religijos. Atsivėrė gilus griovys tarp katalikiškos tautos kamieno ir jos inteligentijos.

Ir kažin, kuria linkme būtų pasukusi ir pati tauta, jeigu toks Dovydaitis, studijavęs Maskvoje, pačiame tos priešreliginės dvasios centre, kaip šauklys pozityvizmo tyruose, nebūtų raginęs grįžti prie šaltinių, iš kurių gaivinosi tauta. Jo ir kitų bendraminčių — El. Draugelio, V. Endziulaičio, K. Bizausko, Z. Starkaus ir dar keletos pasipriešinimas bedievybei buvo istoriškas žygis, siekęs sulaukyti tautos skilimą.

Tasai darbas, kurį 1910 metais, toli nuo Lietuvos, buvo pradėję keli kuklūs studentai pasauliečiai, palaikomi kunigų Dambrausko-Jakšto, Reinio, Kuraičio, Jurgučio, dabar, 1922 metais, buvo tęsiamas Filosofijos skyriaus Kaune. Kas prieš 12 metų atskirų studijų buvo suplanuota svetur, tėvynėje buvo įgyvendinama profesorių kolektyvo. Tiesa, šis kolektyvas tebuvo tik fragmentas, bet — geriau žvirblis rankoje, negu elnias girioje. Be to, buvo manyta tą fragmentą taip išvystyti, kad gausingesnė profesūra pajęgtų katalikiškai Lietuvai duoti ir katalikišką inteligentiją. Jėgos tam užsimojimui realizuoti dar buvo ribotos, tačiau viltis — žavinga.

Šitokius planus gerai suprato senesnioji inteligentų pasauliečių karta, išsižadėjusi tautos tikėjimo, ir todėl griežtai pasisakė prieš Filosofijos

skyrių. Jai sunku buvę apsiprasti su tokiu mokslo židiniu, kuris ketino bergždžiu darbu paversti jos laicistines ir iš dalies antikrikščioniškas patsiagas. Tos kartos žmonės per visus Nepriklausomybės laikus su Filosofijos skyriumi kovojo.

Neigiamas kairiųjų laisvamųjų nusistatymas Filosofijos skyriui buvo suprantamas, tačiau mažiau buvo suprantama, kodėl konservatoriai iš dešinės šiuo atžvilgiu jiems taip uoliai padėjo. Juk kas turėjo didžiausios naudos iš šios opozicijos, varomos ne tik kairiojo sparno radikalų, bet ir A. Smetonos, A. Voldemaro ir kun. Iz. Tamošaičio? O gi tik bolševizmas, nes 1940 m. sovietai tuojau panaikino Teologijos-Filosofijos fakultetą. Tačiau tautininkiškieji valdytojai, apakinti asmeniškios ambicijos, nenorėjo suprasti, ir Filosofijos skyriui kenkė, kur tik galėjo. Dėlto ilgainiui šio skyriaus kelias ir virto Golgotos keliu.

Ateina Šalkauskis

Prof. St. Šalkauskis buvo vienas žymiausių Filosofijos skyriaus statytojų ir nepaprastai džiaugėsi jo darbo pradžia. Juk dabar Lietuva turėjo tą dvasios jėgainę, kurios, jo manymu, reikėjo šviesiai krašto ateičiai. Toji ateitis dabar — be Apvaizdos — priklausė iš dalies ir nuo profesorių bei studentų uolumo ir pasišventimo. Dėlto Šalkauskis, šventai pasiryžęs, pradėjo savo darbą Filosofijos skyriuje, uoliu savo pavyzdžiu uždegdamas ir kolegas profesorius ir studentus. Jo išsilavinimas, erudicija, dėstomojo mokslo svarba, taurus jo gyvenimas — viskas iš karto padarė jį mūsų skyriaus pažiba ir centru.

“Mano studijų metai (1925—1929) buvo Filosofijos skyriaus klestėjimo laikai”, atsiliepia prof. Zenonas Ivinskis (Roma) apie savo pirmąją aukštojo mokslo įstaigą”. Kas rudenį vis įstodavo dideli būriai (iki 120—150) naujų studentų, kurių daugumą duodavo gimnazijų ateitininkų kuopos. Šalkauskio vardas ir ten būdavo su didžia pagarba tariamas. Retas kuris gimnazijos ateitininkas tada nuėjo į Humanitarinių mokslų fakultetą. Net ir iš ten jie pasukdavo klausyti prof. Šalkauskio pedagogikos ir filosofijos dalykų. Jo pedagoginių kursų paskaitų klausydavo didelė dalis Gamtos-Matematikos fakulteto studentų, kurie ruošdavosi į gimnazijos mokytojus. Studentų šiame skyriuje buvo geri keli šimtai”.

Filosofijos skyriuje studijavo patys žymieji katalikų jaunimo organizacijų vadai bei jų spaudos redaktoriai — Juozas Ambrazevičius, Kazys Bauba, Pranas Dielininkaitis, Jonas Grinius, Zenonas Ivinskis, Juozas Keliuotis, Juozas Mičiulis, Antanas Maceina, Pranas Mantvydas, Jonas Pankauskas, Ignas Skrupskelis, Antanas Vaičiulaitis, Kazys Šapalas, Antanas Tylenis, Simas Sužiedėlis, Juozas Girnius, Antanas Kučas, Jurgis Steponaitis, Kazys Berulis, Vytautas Valiukevičius, Stasys Barzdukas... Neatrūko ir gabių, veiklių mergaičių, pvz., Salomėja Bačinskaitė, Elena Balčiūnaitė, Cecilija Griniūtė, Ona Jakaitytė, Ona Labanauskaitė, Julija Tverskaitė, Monika Krasnauskaitė, Alina Petrauskaitė, Antanina Kliorytė, Elzė Mikalauskaitė, Kunigunda Užupytė, Aldona Stalioraitytė, Juzė Jatulytė, Albina Gervaitė, Konstancija Jonkaitytė...

Tai buvo tikras lietuviško jaunimo elitas, kuris talentingas ir kilnus atvyko iš gilumos provincijos išsimokslinti ir išgirsti naują žodį, kurį tarė to skyriaus skaitytojai. Tai buvo naujas žodis dėlto, kad juo dabar prabilo krikščioniškieji Vakarai. Reinys su Kuraičiu buvo sugrįžę iš Louvaino; Šalkauskis, Mykolaitis-Putinas, Pakštas ir šių eilučių autorius buvo friburgiečiai. Tik Dovydaitis atėjęs iš Rytų. Tačiau jis buvo rytietiškas vakarietis, nes ir jo dvasios tėvynė buvo Friburgas su Louvainu, nors jų niekuomet nebuvė matęs (ir jų niekad nematys). Tokiu būdu atrikiščionintas vakarų mokslas plačiai ir giliai skverbėsi į lietuviškąją jaunimą, kurio dauguma ir laukė, kaip gervė giedros.

“Kai aš atvykau į universitetą”, tęsia Ivinskis, “prof. Šalkauskio asmuo buvo apipintas ypatinga akademinė garbe. Mėgo ir mylėjo jį studentai — pasiryžę ant rankų jį nešioti. Jis skaitėsi tuomet šviesiausias mokslo autoritetas. Tokiuo jį laikė netik jo paskaitų klausą studentai, bet ir jo kolegos, kurių nevienas, pvz., humanitaras prof. Sesemanas, lankė jo paskaitas.

Paulius Stelingis

MADONA

*ŠVIESIŲ saulėleidžių Tau nusilenkt per
[maža,
Skaisčių žvaigždžių išpuost Tau negana —
Aukštų kalnų safirų ir smaragdų, —
Kad būtum nemari ir amžinai šventa.*

*Vienok — šventa. Ir nieko Tau netrūksta.
Nors ir po pilku tėviškės dangum —
Kukli laukų Madona tarp berželių
Su perverta širdim ir mirštančiu Sūnum.*

VARPAI

*IR VĖL varpai pabudina ir kelia,
Ir vėl po nuostabios nakties...
O taip norėtusi niekad nebegrįžt į žemę
Ir po nakties sapnų ištiest Tavin rankas,
Kur amžinų žvaigždžių šviesiausio Paukščių
[Kelio*

Nesiekia žemės purvini veidai.

— — — — —
*Ir vėl varpai, ir vėl varpai
Pabudina ir kelia*

Po nuostabios nakties pilkon dienon...

“Kas darė prof. Šalkauskį populiariu ir visų gerbiamu? Pirmiausia, jis rūpestingai ir vis raštu paruošdavo savo paskaitas, persunktas giliomis mintimis. Jeigu kitų dėstytojų paskaitose po kelių savaikių viskas būdavo “aišku”, tai per Šalkauskio paskaitas vis reikėdavo stiebtis. Jis savo lekcijas patiekdavo raštu, niekad neimprovizuodavo.

Staiga nuo gimnazijos suolo atitrūkusiam jaunuoliui jis padėdavo sutvarkyti ir paskaitų lentelę, mat, dažnas pradžioje pasimesdavo ir nesiorientuodavo. Tokiais atvejais jis patardavo užsirašyti nedaugiau, kaip 18 savaitinių valandų. Jis aiškino: per dieną išklausti tris valandas — pakanka, o kitas valandas reikia praleisti studijoms. Nuolatos ragindavo išmokti bent vieną svetimą kalbą, kad galėtum laisvai naudotis literatūra.

Česlovas Janušas — Bažnytkaimis žiemą

Prof. Šalkauskis nekartą studentams minėdavo, jog tikras šviesuolis - inteligentas turi įsigyti *platų bendrą išsilavinimą ir gilų savo asmenybės pažinimą*. Tam jis dažnai primindavo geros lektūros klausymą. Jo patariamasis, Vytautas Valiukevičius 1929 m. sudarė ateitininkams bibliografinį leidinį — „Skaitytinos knygos“, kuriam aš, pasinaudodamas Šalkauskio paskaitų patarimais ir jo specialiai man paskolintomis knygomis bei nurodyta bibliografija, parašiau įvadą, kaip reikia skaityti knygas. Filosofijos skyrius tuomet ir buvo vienintelis visame universitete, kur buvo skaitoma paskaitos — Bendroji mokslinio darbo metodika. Jas skaitė, žinoma, Šalkauskis, norėdamas padėti naujokams moksliai dirbti.

Šviečianti Šalkauskio asmenybė

„Šalkauskis buvo mylimas ne vien dėl jo kruopščiai paruoštų paskaitų“, rašo toliau Z. Ivinskis. „Šalia jo mokslinio autoriteto daug nušėmė ir pati jo asmenybė. Kad jis buvo nepaprasto išauklėjimo ir didelio mandagumo žmogus — to dar nepakako. Juk ir geroje plaukų kirpykloje ar aukštos klasės restorane tenka patirti mandagumo. Didelį Šalkauskio autoritetą iš-

kėlė ir *skaisti, šviečianti jo asmenybė*, kuri spinduliavo aplinkai aukštą moralinę atmosferą. Pakako su juo trumpai pasikalbėti ir tuojau pajusdavai, kokia didinga ir kilni šiluma iš jo sklaidėsi Jautei, kaip jo asmenybės spinduliai pasiekia tavo širdį. Studentui jis buvo draugiškas, prieinamas, demokratiškas. Asmeniškame pokalbyje jis tuojau su kiekvienu pasisveikindavo ranką paduodamas. Niekuomet neužmiršdavo rankos paduoti ir atsisveikinant, mat, jis nebuvo toks mokslinio Olimpo profesorius, kuris bijo nužengti pakalnėn pas mirtinguosius”.

Studentai mielai naudojosi tuo jo autoritetu įvairiems ginčams spręsti, ką jis, būdamas Ateitininkų Sąjungos garbės teismo pirmininkas, mielai padarydavo. Pranas Vainauskas (Jamai-ca, N. Y.) patiekė čia tokį būdingą atsitikimą.

„Tai buvo, berods, 1924-25 metais, kai studentai ateitininkai pirmą kartą užsidėjo uniformines studentų kepuraites ir išvyko į gegužinę Kačerginėn. Gegužinės bufetas buvo pavestas suorganizuoti „Rūtos“ viešbučio šeimininkei, kuriai buvo leista ir alaus gegužinėn atvežti. Pačioje gegužinėje dėl alaus kilo nesusipratimas, kurį sukėlė studentai abstinantai. Ginčo metu stud. J. G. nekultūringai elgėsi, pažemindamas

ateitininko studento garbę ir uniformą. Parašiau ginčo iš esmės reikalu ir šio nuotykiu klausimu skundą garbės teismo pirmininkui prof. St. Šalkauskiui.

Pagrindinės skundo mintys buvo šios: 1. Gegužinės šeimininkei specialios komisijos buvo leista alaus nusivežti ir jį pardavinėti; 2. Studentai abstinentai savo viešą reagavimą buvo nukreipę prieš gegužinės šeimininkę ir prieš alų geriančius asmenis; 3. Gegužinėje buvo nevien ateitininkai, bet ir svečiai; 4. Nekultūringas stud. J. G. elgesys ginčo metu; 5. Pasirinktos priemonės žalojo pačią abstinencijos idėją. Klausimas pasidarė gana rimtas juo labiau, kad ir ateitininkiškoji studentija tuo įvykiu stipriai jaudinosi.

Prof. St. Šalkauskis ėmėsi darbo jam įprastu atsidėjimu. Išklausinėjo daug abiejų pusių liudininkų ir, bylą paruošęs, pateikė ją Garbės Teismui spręsti. Sprendimas buvo paties Profesoriaus suformuluotas. Jo turinys buvo maždaug toks: stud. J. G. elgesys ginčo metu papeiktas, abstinentų pasirinktas kovos būdas nepagirtas, bet abstinentai išteisinti dėl idėjos kilnumo. Ir abi pusės buvo patenkintos”.

Būdamas kritiškas ir sau, Šalkauskis suprato, kad jis menkas docentas, kai jam prisieina dėstyti laisvai. Todėl nutarė jis pasipraktikuoti didaktiškai vienoje Kauno gimnazijoje, kur pradėjo dėstyti logiką. Jo mokinių tarpe buvo tuomet ir prof. Simas Sužiedėlis, kuris šitaip aprašo savo mokytojo pamokas:

“Pirmą kartą man teko jį išvysti 1923 metų rudenį “Aušros” gimnazijoje, VIII klasėje, kai atėjo mokyti logikos. Man iš pirmo žvilgsnio krito į akį jo džentelmeniška, ori laikysena, kuria jisai ryškiai išsiskyrė iš kitų mokytojų. Savo išvaizda taip pat atrodė gimęs filosofas. Nors logikos mokslas mums buvo kietas, tačiau laikmės ramiai: buvome prikalti prie suolų ne tiek paties dėstomojo dalyko, kiek pagarbos savo mokytojui. Pagaliau, jis pasirodydavo tik porai pamo-

kų į savaitę, vadinasi, neapsipratome ir jis mums neįkyrėjo. Logiką dėstė, bandydamas mus pačius įtraukti į uždavinių sprendimus. Mane jau tada traukė Šalkauskio logiškas ir sistematiškas galvojimas. Norėdamas jį dar geriau pažinti, susiradau ir perskaičiau jo redaguotos “Romuvos” du numerius. Užtikau taip pat jo straipsnį “Naujojoje Vaidilutėje” apie rūtas ir jų simboliką. Tai buvo kitada Šveicarijoje, studentų būrelyje, skaitytas referatas. Tie straipsniai man atskleidė kai kuriuos jo pasaulėžiūros pagrindus, kuriuos arčiau pažinau tik universitete”.

Turėjo Šalkauskis savo gerbėjų ir provincijos gimnazijose. Vienas jų buvo dr. Juozas Girnius (Boston, Mass.), kuris rašo: “Dar anksčiau, esant gimnazijoje, bundas filosofinis interesas buvo iškėlęs man blogio kilmės klausimą (tai ir buvo mano pirmasai asmeninis filosofinis rūpestis): kaip išaiškinti blogio kilmę, nedarant Kūrėjo už jį atsakingu? Šovė galvon vaikiškai įžūli mintis paprašyti atsakymo iš universiteto filosofijos profesorių, ir būtent, bent iš kelių, kad būtų galima paskiau atsakymus svarstyti. Atsakė vienas Šalkauskis, ir atsakė rimtu, išsamiau laišku. Tai vienas atvejų pailiustruoti, kaip jis rimtai ėmė kiekvieną klausimą (iš šalies žiūrint ir nelabai jau rimtą), ateidamas su savo pagalba ne tik ten, kur jos reikėjo, bet ir ten, kur būtų buvę pagrindo nesigaišinti”.

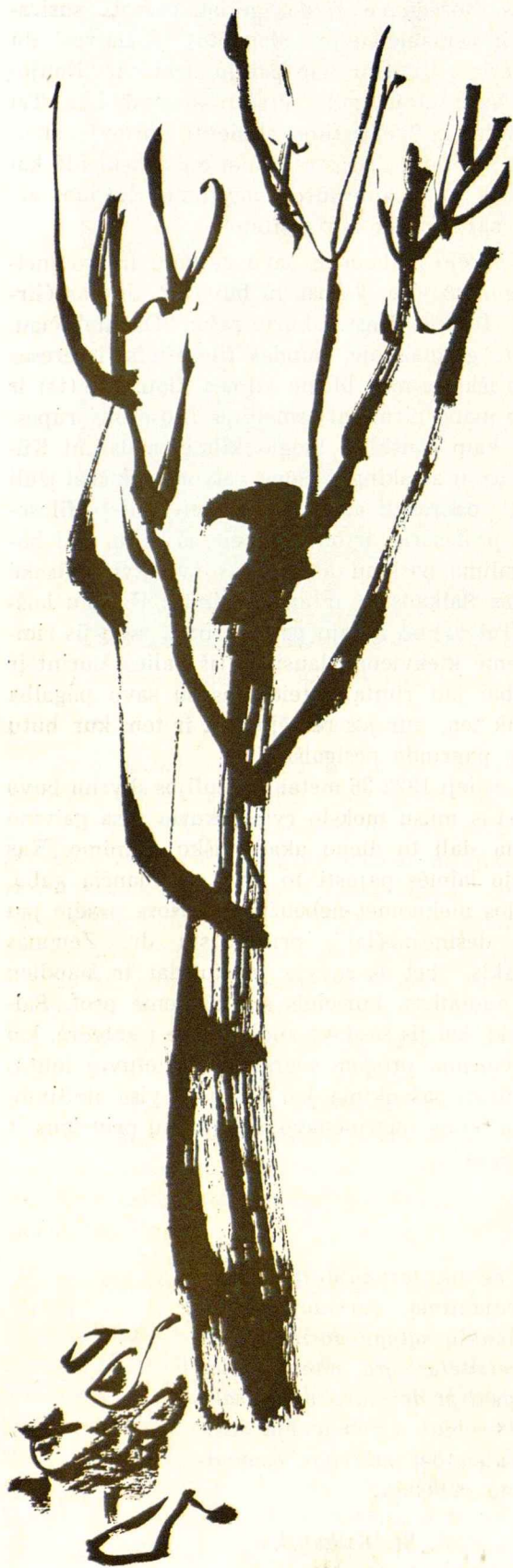
Anieji 1922-26 metai Filosofijos skyriui buvo skaistus mūsų mokslo rytas, kurio rasa gaivino žymią dalį tų dienų akademiško jaunimo. Kas turėjo laimės pajusti to ryto gaivinančią galią, tas jos niekuomet nebeužmirš. “Nors praėjo jau trys dešimtmečiai”, prisipažįsta dr. Zenonas Ivinskis, “bet aš savyje jaučiu dar ir šiandien tas nuotaikas, kuriomis sutikdavome prof. Šalkauskį, kai jis sėsdavo auditorijoje į katedrą, kai jis įvairiom progom svarstydavo lietuvių tautos kultūrinį pašaukimą, kai kartu su visa ateitininkiška šeima nagrinėdavo ateitininkų principus ir pareigas”...

Mokslas ne tik lavina intelektą, ne tik tarnauja tiesos reikalui, bet sykiu išvysto teisybės pajautimą, formuoja būdą mokslinė savo disciplina ir sudaro palankių sąlygų doriniam nusistatymui. Dėl šitos priežasties universitetas yra inteligentijos formavimo organas. Tuo tarpu inteligentija dėl savo universalinio drasinio išsilavinimo yra pašaukta būti visuomenėje susipratimo, pusiausvyros, kultūrinės kūrybos bei pažangos, asmeninės laisvės ir visuomeninio vadovavimo veiksniumi.

Prof. St. Šalkauskis,
UNIVERSITETO KONCEPCIJA

MEDIS IR AUDRA

ELONA MARIJOŠIŪTĖ

Illustr. dail. Ados Korsakaitės.

AUDRA atskriejo vakare. Vienas kitu pasigėrę, jie šėlo visą naktį. Dainuodami, uždami aplakstė visas apylinkes, surinko visą jo išdovanoją turtą ir pabėgo paryčiais.

Kai medis atsibudo, iškeltos rankos rodė dangui tuščias plaštakas. Patys paskutiniai lapai liūdnai lingavo žemėn, sukniubo medžiui prie kojų, kilstelėjo dar porą kartų ir nurimo. Užsimerkė medis. Pravirko debesys. Pilkos ašaros glostė, ramino apdraskytas tuščias plaštakas. Kietai užmerkęs akis, medis tylėjo.

ATSĖLINO smailas vėjas. Pradėjo landžioti po negyvus lapus, pūsti juos ant šlapių šakų ir zykti, zykti apie tingius voratinklius, kimbarčius už saulėlydžių dabintos sunkios viršūnės, apie rudenį, kuris pabėgo neatsisveikinęs. Zyzė vėjas kasdien, šnibzdėjo, užė, graudeno.

Medis neišlaikė. Atvėrė užverktas akis. Suskilę, krumplėti pirštai konvulsiškai pakilo i vėlyvo rudens dangų. Draskyt! Draskyt, kol žievė iki širdies nuplyš!

TEMSTA. Ryškėja išsikreipęs medis. Užgėlę pirštai godžiai laukia pamažu artėjančio švininio dangaus. Staiga dangus sviedžia kovojantį vėją ir griebia medžiui už ištiestų rankų. Su žiauriu džiaugsmu laužo jis rankas ir alpstančiam medžiui svaido šaltus lapus į veidą.

TAMSU. Vėjo nebėra. Girdėti tik dejavimas. Iš paskutinių jėgų medis kelia rankas i dangų, rodo nulaužytus pirštus ir rauda.

— Gailiesi, kad nepadėkojai už užmirštą gražią vasarą, pavasarį? Prašai atleidimo už kerštą? Bet gal tau vis dar gaila lapų, kuriuos vėjas išdraskė nepasakęs kodėl, nepasakęs kur?... Ššš, medi, neliūdėk jų, jie priklauso praeičiai. O praeitis priklauso tau!

BET medis manęs negirdi — aš už lango. O jei ir girdėtų, ar jis pajęgtų dabar suprasti, kad dar bus daug gražių pavasarių?...

STASIO ŠALKAUSKIO RAŠTAI

St. Šalkauskis parašė ir išleido apie 100 originalių straipsnių ir arti 10 stambių veikalų, iš kurių keli yra pasaulinės reikšmės. Atskirai išleista:

Sur les Confines de deux Mondes. Geneve 1919 (Dviejų pasaulių riboje).

La Lithuanie religieuse, 1919 (Religinė Lietuva, knyga išleista kun. A. Viskantos vardu, bet jo tik nežymi dalis parašyta).

L'Âme du monde dans la philosophie de Vladimir Solovjov, Berlin 1922 (disertacija — VI. Solovjovas ir jo pasaulio sielos koncepcija).

Lietuvių tautos ugdymo uždaviniai, Kaunas 1926.

Kultūros filosofijos metmens, Kaunas 1926.

Bendrosios mokslinio darbo metodikos pradai, Kaunas 1926.

Racionali mokyklų organizacijos sistema, Kaunas 1927.

Fizinis lavinimas ir jo tikslai, Klaipėda 1928.

Jaunuomenės idealizmas ir modernieji šokiai, Kaunas 1928.

Tautybė, patriotizmas ir lietuvių tautos pašaukimas, Kaunas 1928.

Filosofijos įvadas, Kaunas 1928.

Skautai ir pasaulėžiūra, Kaunas 1930 (JAV išleido Akademinis Skautų Sąjūdis. III laida, Chicago, Ill. 1953).

Visuomeninis auklėjimas, Kaunas 1932.

Vykdomojo ateitininkų vaivaus reikalai, Kaunas 1932.

Lietuvių tauta ir jos ugdymas, Kaunas 1933.

Ateitininkų ideologija paskutinių laikų formavimosi vyksme, Kaunas 1933 (II laida, redaguota prof. Simo Sužiedėlio, išleista Putnam, Conn. 1954).

Pasisakymas apie abstinenciją ir blaivybę, Kaunas 1933.

15 metų kultūrinėje Lietuvos tarnyboje (prof. J. Ereto atvykimą Lietuvoje minint), Kaunas 1934.

Įvedamoji pedagogikos dalis (sisteminga santrauka), Kaunas 1935.

Bendrieji pedagogikos pagrindai, Kaunas 1936.

Bendroji filosofijos terminija, Kaunas 1938.

ŠALKAUSKIS — TURTINGOS MINTIES RAŠYTOJAS

Ištrauka iš "At-kų Ideologijos" — S. Sužiedėlio pastabų apie S. Šalkauskį ir jo raštus

ST. ŠALKAUSKIO pirmieji rašiniai pasirodė Ateityje 1911—1913 m. Jis pats prisipažino, kad Pr. Dovydaitis pirmas aiškiai paraginęs jį "spausdintis laikraštyje". Tie žodžiai sako, kad St. Šalkauskis jau turėjo ko ir spausdinti, nors Pr. Dovydaitis prašęs ko kito — recenzijos. Iš tikrųjų St. Šalkauskis pradėjo rašyti anksčiau, negu ėmė viešai rodytis pirmieji jo rašiniai.

Jo gilus ir išvalgus protas iš jaunų dienų kibo į klausimus, kurie rūpėjo jam pačiam išsiaiškinti ir kitiems išaiškinti. Tai buvo pasaulėžiūriniai klausimai. Dar studentaudamas rašė ir skaitė referatus ne kuriuo kitu klausimu, o svarstydamas bei kritikuodamas ano meto lietuvių studentų nusistatymą ir jų idealus. Tasai nusistatymas būdingas jam visą gyvenimą. O toksai žmogus negali nerašyti. Ir pirmieji jo rašiniai Ateityje pasirodė ne dėl to, kad jų buvo prašomas ar kad norėtų išmėginti rašyti, kaip kiti tai daro, nusigriebdami bet ko, priešingai, pirmasis nebuvo tas, kurio Ateities redaktorius norėjo, bet E. Hello raštų vertimas. St. Šalkauskis norėjo pasidalyti su kitais aktualiomis mintimis jo pamėgtų gilių mąstytojų — E. Hello ir VI. Solovjovo.

Taip pat pirmas stambesnis St. Šalkauskio darbas sprendė aktualią ir opią aniem laikam problemą — Bažnyčios ir kultūros santykį. Nors tą savo darbą, spausdintą Draugijoje, paskui pats iškritikavo, bet jisai rodo, kad St. Šalkauskis tuoju ėmėsi sunkių problemų, dėstė jas kondensuotai, originaliu stiliumi ir su stipria logika.

RAŠTŲ STILIUS

Filosofijos studijos Šveicarijoje sustiprino ir subrandino St. Šalkauskio logišką mąstyseną. Jis rašė taip suglaustai ir nuosekliai, tartum silogizmų formulėmis, kad vieno sakinio negalima atsiesti nuo kito ar išleisti, tuščių sakinių ir žodžių beveik nėra. Todėl skaityti jo raštus nėra lengva — reikia gerai įsitempti ir išmąstyti, tik tada atsiveria turtingas ir originalus jo idėjų lobynas, įtaigi mintis ir visada pabaigoje konstruktyvios išvados.

St. Šalkauskis savo raštus sukietino ne tiktai aštriu protu, bet ir kruopščiu darbu. Labai mažai kur jis yra kalbėjęs ex prompto: visada gerai pasiruošęs ir pasirašęs. Visas savo paskaitas universitete, ar kur kitur paprašytas, skaitė iš rašto, o ką rašė, gerai išmąstė ir stengėsi kuo glausčiau išreikšti pagal nuoseklų logišką planą.

Kurį laiką mokęs studentus, kaip paskaitų klausyti, knygas skaityti ir pratintis mokslo darbus rašyti, kartą pastebėjęs, kad jam kai kada tenka visą dieną prasėdėti prie kelių mašinėlės lapų. St. Šalkauskis nebuvo iš tų sraunių rašytojų, kurie pripila daugiau žodžių, negu juose būna minčių. Minties kondensuotumu St. Šalkauskio dar niekas iš lietuvių mokslininkų nėra pralenkęs, todėl ir jo raštus tenka vertinti ne skaičiumi, šimtais ir tūkstančiais straipsnių, bet kokybe. Vis dėlto ir skaičiumi matuojant, St. Šalkauskio yra parašyta ir išleista per 100 originalių straipsnių ir arti 10 stambių veikalų, keli iš jų yra pasaulinės reikšmės. Daug kas, be to, yra likę rankraščiuose.

ATEITININKŲ IDEOLOGIJA

St. Šalkauskio "Ateitininkų Ideologijos" pirmoji laida buvo išleista 1933 m. pradžioje, jau nebeeinant jam Ateitininkų Federacijos vyriausiojo vado pareigų, tačiau gyvai besidomint ateitininkų veikla ir joje aktyviai dalyvaujant. Knygos pilnas vardas — "Ateitininkų ideologija paskutinių laikų formavimosi vyksme" (Šv. Kazimiero Draugijos leidinys, 232 psl.).

Tos antraštės antra dalimi St. Šalkauskis norėjęs pastebėti, kad ateitininkų ideologija tebėra dar formavimosi vyksme ir kad tam vyksmui, apskritai, griežtų ribų nėra. "Ateitininkų Ideologijos" pratartryje St. Šalkauskis tai paaiškina dviem priežastim: viena, susijusia su katalikų pasaulėžiūros universalumu, ir antrąja — su jos pritaikymu konkrečiom gyvenimo aplinkybėm. Ateitininkų ideologija formuojama ant tų dvejopų pagrindų.

St. Šalkauskis, visur būdamas kuklus, ir šios knygos — Ateitininkų Ideologijos nelaikė nei atbaigta, nei pakankamai tobula, o norėjęs tikrai "užpildyti trūkumą" ideologinės ateitininkų literatūros, tačiau, kaip pastebi dr. A. Maceina, "St. Šalkauskis, tasai didysis ateitininkijos protas, savo sistemos ir logikos galia, savo minties gilumu ir sistematingumu davė katalikiškajam jaunimui amžinos reikšmės idėjų, kurių ateitininkam gali pavydėti betkuris kitas sąjūdis".

ŠALKAUSKIS,

karo griuvėsiai ir Rockefellerio Centras

IS ATEITIES IR ANKETŲ LAKŠTŲ*)

Griuvėsiai yra didelė nelaimė, bet kartu jie yra ir simbolis — kažkas mirė ir niekad daugiau nebeprisikels. Čia ir glūdi tikroji karo prasmė, užbaigianti vieno pasaulio epilogą. Tačiau tuo pačiu metu suskamba ir naujas prologas, skelbiąs kitą erą — kūrybos ir atstatymo pasaulį.

Kard. Emmanuel Suhard.

ZIBUTĖS GRIUVĖSIUOSE

Paryžiaus kard. Emanuelis Suhard, 1947 m. žvelgdamas į karo audrų nuteriotą Prancūziją ir kitus Europos kraštus, parašė pastoracinį laišką, kur metė klausimą — katalikybės žlugimas ar atgimimas? Ar karo griuvėsiai liudija vien tik mirtį, sunykimą, o gal tai "naujas prologas, skelbiąs kitą erą — kūrybos ir atstatymo pasaulį?"

Šitie kardinolo žodžiai pokario metais pasitiko ir lietuvius, kurie paliko fabrikus, įmones, ir spietėsi į kuriamas Vokietijoje tremtinių stovyklas. Į tas stovyklas lietuviai atėjo su nauja dvasia ir nusiteikimu. Vaikų darželiai, pradžios mokyklos, gimnazijos, draugijos, laikraščiai ir žurnalai, ansambliai ir chorai, koncertai ir operos liudijo, kad lietuviai trokšta pradėti "kūrybos ir atstatymo pasaulį".

Šiuose karo griuvėsiuose prasiškleidė ir pirmosios ateitininkiškos žibutės: 1945 m. spalio mėn. Vokietijoje atnaujinamas organizuotas moksleivių ir studentų ateitininkų gyvenimas. Tos žibutės gražesniu žiedu pasirodė 1946.I.5-6 pirmojo stud. at-kų konferencijoje Tiubingene, moksl. at-kų suvažiavime. 1946.IV.28-29, pirmosiomis moksl. studijų dienomis Eichstaete 1946.VII.3-10, antrosiomis Obere

*) Redakcija išsiuntinėjo 100 skaitytojų anketas su klausimais: 1. Ar teko skaityti St. Šalkauskio "Ateitininkų Ideologiją"? 2. Ar ateitininkų ideologijos principai, sudraguoti prof. St. Šalkauskio dar laisvoje Lietuvoje, tebetinka mūsų veikimui naujose tremties sąlygose? 3. Ką reikėtų daryti, kad prof. St. Šalkauskio keltosios mintys, ypač gyvosios dvasios idėja, dabarties ateitininkų būtų geriau pažintose ir karščiau pamiltose? Šiame straipsnyje ir įpinti anketiniai atsakymai. — Red.

Kalle 1947.VII.6-16, gi platesne srove ateitininkiškoji veikla išplaukė Reino konferencijoje 1947.V.22-24, kuri subūrė atskirų zonų at-kus bendron šeimon ir sustiprino administracinį ryšį.

1946.XII.17 pasirodė pirmasis Ateities numeris, prisiglaudęs prie Naujojo Gyvenimo, rašęs išangoj: "Po šešių metų pertraukos "Ateitis" vėl išeina į lietuviškąjį besimokantį jaunimą... Kiekvieno mūsų jaunos pečius slegia karti skaudžios patirties našta. Svetima žemė dega po mūsų kojomis ir aukštieji jos kalnai mums nėra laiptai į puikiąją rytmečio saulę"... (1 psl.)

Ir labai įdomu, kad šio pirmojo Ateities numerio 3 psl. puošia stambus prof. St. Šalkauskio paveikslas, po kuriuo parašas — "vienas žy-

miausių at-kų ideologų ir organizacinių vadų, vadovavęs At-kų Federacijai 1927-30 m."

Šis paveikslas ir buvo ryškus liudijimas, kad tremties sąlygose atgimusi ateitininkiškoji veikla trokšta išlaikyti glaudų ir nepertraukiamą ryšį su tomis idėjomis ir darbo gairėmis, kurias nustatė ideologas Šalkauskis. Ano meto pasiryžėlių moksleivių, studentų, sendraugių auka ir darbu leidžiama Ateitis, Studentų Dienos, Ateitininko Bibliotekos leidiniai buvo didžio pasiaukojimo ir idealizmo darbas, trokštąs karo nuteriojtoje šalyje stiprinti Lietuvos meilę, krikščioniškąjį gyvenimą, stoti gyvosios dvasios sąjūdžio gretose. Šalkauskis buvo tada gyvas jaunose širdyse!

JONAS NAUSĖDA

KALĖDŲ LEGENDA

*Ir tyli, ir užia pušynai pabalę,
ir vėjas po pilkas pusnis vis klajoja...
Šią naktį per žemę, per miegantį gojų
Slinks džiaugsmo stebuklas prikelti bedalių.*

*Varpai šventą gandrą neš pievom, šilojais,
Slaptingas jų aidas plauks, liesis po šalį...
Nurimki, neliūski, klajokli bedali,
Užgims vėlei Kristus širdy tau šaltojoj.*

*Ir girdi laukai vėją šniokščiant legendą,
Kaip versis dangus ir nušvis ten aušrinė,
O lengvosios snaigės vis krinta, vis skrenda — — —*

*Ak, džiaukitės, piemens, išgirsite žinią,
Giedos angelai džiaugsmo himnų mėlynėj...
Ak, džiaukitės, verkit, nuliūdusios minios!*

(Iš 1939 m. gruodžio mėn. Ateities)

DANUTĖ VEBELIŪNAITĖ

SKRISKIT

*Skriskit, skriskit baltos snaigės,
Nesustokit,
Vėjo glėbin įsisupe
Pasiūbuokit.
Nenutūpkit juodon žemėn,
Palekiokit,
Po mėlynės plačius plotus
Paklajokit,
Apie mažą debesėlį
Dar pašokit,
Linksmi dar paišdykaukit,
Pasijuokit.
Kai pavargsit, man palangėj
Apsistokit,
Su manim apie padangę
Pasvajokit.*

PRIE ROCKEFELLERIO CENTRO

Stovyklose tirpo tremtinių būriai — prasidėjo emigracinis metas. Nemaža lietuvių atplaukė į JAV, pirmą kartą žvalgėsi po New Yorką, kurį puošia dangų remią Rockefellerio rūmai. Šis dangoraižis, didingas Naujojo Pasaulio technikos stebuklas, kartu lietuviams buvo ir grėsmės simbolis — ar jis lietuviškojo kultūrinio, organizacinio gyvenimo neprislėgs savo masyviu kūnu?

Amerikoje pradėjo kurtis ir dirbti ateitininkiški vienetai — moksleiviai, studentai, sendraugiai. Nauja dvasia ir nuotaikos pasitiko ir ateitininkiškas gėles. Tėvynė liko mokyklos su naujom kryptim ir toli už vandenynų, atsidarė naujos linkmės, prisistatė nauji draugų būriai, dažniau linkę jieškoti smagių pramogų, negu rimto, idėjinio darbo. Rockefellerio Centras pradėjo grūmoti savo šalta mase. Atsirado naujų ženklų, pavojingų, "kurie rodo, kad mes naują žemę jau pradėdame laikyti nuosava" (Jonas Šoliūnas).

Čia vėl pagalbon šauktasi Šalkauskio. 1954 m. vasarą, belaukiant V Ateitininkų Kongreso Čikagoje, Federacijos vadas prof. Simas Sužiedėlis suredagavo, paruošė, o prel. Pr. Juras savo lėšomis išleido Šalkauskio "Ateitininkų

Ideologijos" antrąją laidą. Tai buvo noras įduoti ateitininkams į rankas idėjinį vadovą, kad jie "rimtai susirūpintų savo ideologijos studijom, geriau pasiruoštų savo uždavinius vykdyti ir nenukryptų nei nuo katalikiškos pasaulėžiūros principų, nei nuo gyvenimo reikalavimų" (prof. S. Sužiedėlis).

Kaip at-kai sutiko šią knygą? Ar ją skaitė, studijavo? Nelengva tai patikrinti. MAS pirm. J. Šoliūnas kritiška akim pastebi — "žinant mūsų lepšią apsilėidimą net paprastuose organizaciniuose reikaluose, tektų suabejoti, ar mes visi esame skaitę tai, kas yra mūsų veiklos pagrindas". Kiti į Redakcijos anketinius klausimus atsako linksmesniu veidu: "esu skaičiusi Šalkauskio Ateitininkų Ideologiją ir, mano nuomone, ten iškeltos mintys bei principai tebetinka mūsų veikimui tremties sąlygose" (Gnutė Buračaitė); "Ateitininkų Ideologiją" esu perskaitęs ir truputį studijavęs" (Kęst. Keblys); "skaitau ir nagrinėju Ideologiją" (Audrys Šidlauskas); "Ideologiją skaičiau ir studijavau" (Jonas Kučėnas).

Franas Zaranka plačiau priduria — "gimnazijoje, Lietuvoje, minėjome St. Šalkauskio mirties metines. Kalbėjo profesorius moki-

nys, tuometinis gimnazijos direktorius, kažką apie slenkstį, apie tautos pašaukimą, apie paties Šalkauskio rūpintojėlišką išvaizdą. Tas vaizdas man įstrigo atmintin. Tik jau Vokietijoje, skaitydamas Ateitį, o Amerikoje Ateitininkų Ideologiją, pajutau, kad Šalkauskis ne vien rūpintojėliu rymojo, žvelgdamas į mūsų tautos gyvenimą, bet jis savo plunksna, it rimbą, plakė negeroves ir po didinga vėliava vedė kovon už Kristų, už gražesnį gyvenimą".

Kitas, kuklus žmogelis, nė pavardės nepasirašęs, sako: "skaitau ir nagrinėju Šalkauskio knygą, bet man pačiam sunku jas pamilti. Iš dalies aš suprantu jų kilnumą, iš dalies seku jų pagrįstą logiką, bet, nežiūrint to visko, sunku man jas pasisavinti. Aš net norėčiau jo mintis pamilti, aš norėčiau būti toks idealistiškas, bet dažnai esu perdidelis "realistas", kokiuo mane padarė augimo metai ar kitos asmeniškios priežastys"...

Ką reikėtų daryti, kad prof. St. Šalkauskio keltosios mintys, ypač gyvosios dvasios idėja, dabarties ateitininkų būtų geriau pažintos ir pamiltos? Tai trečias anketos klausimas.

"Reikia daugiau ir giliau studijuoti tas mintis, tik tada galima galvoti apie jų pamėgimą ir užsi-

PASIRYŽIMAS nuolatai tobulintis būtinai reikalauja dorinio optimizmo. Kad galima būtų tikrai mylėti idealą ir nuolat eiti tobulinimosi keliu, reikia tikėti, kad dorinis gėris galutinai gali ir turi laimėti. Nesvarbu, kad materialinėje tvarkoje dažnai laimi blogis; nesvarbu, kad geriausi sumanymai dažnai, labai dažnai, niekais nueina gyvenimo kovoje; nesvarbu, kad žmogus dažnai neranda laimės šioje žemėje. Svarbu, kad žmogus niekadoms nenustatytų tikėjęs dorinio dėsnio nelygstamumu, svarbu, kad jis nepaabejotų apvaizdžiu pasaulio sutvarkymu, kuris po gyvenimo kovos, žemiškos tragedijos ir kryžiaus kančių, žada Prisikėlimą ir Amžinąjį Laimėjimą.

Kad galima būtų kantriai ir be apsvylimų pakelti gyvenimo smūgius, ir visa tai, kas pasaulyje vyksta neteisingo ir blogo, reikia pažinti gilią kentėjimo prasmę. Juk tas, kas tos dorinės prasmės neįstengia suvokti ir prisiimti kentėjimą su intencija kyloti drauge su Kristumi išganomąjį kryžių, tas niekadoms negalės išlaikyti optimistinės rimties žiaurioj gyvenimo kovoje. Tuo tarpu praradus šioje kovoje dorinį optimizmą, pralaimima ir pati kova.

Reikia dėkoti dangui už jaunatvės dovaną, bet sykiu reikia už ją atsidėkoti doriniu darbu ir išganingomis pastangomis. Kas ateina dovanai, neturi pražūti veltui. Tai būtų didžiausias nedėkingumas atžvilgiu į Tąjį, Kuris teikia jaunatvės dovanas.

Prof. St. Šalkauskis,

JAUNUOMENĖ IR GYVOJI DVASIA

degimą jomis. Tokio pobūdžio studijas reikia įtraukti į draugovių ir kuopų veikimo planus" (Džiugas Staniškis); "reikia glaudesnio bendradarbiavimo; be to, reikia, kad Šalkauskio mintys būtų išreikštos paprastesne ir suprantamesne kalba — tada geriau ir pamilsime" (Audrys Sidlauskas); "Ateities" žurnale reikėtų daugiau straipsnių apie Šalkauskio keltąsias mintis" (Jonas Puškorius); "tinkamas programų paruošimas moksleiviams ir studentams, o dar svarbiau, jų vykdymas konkrečiam vienetų darbe, čia turėtų žmėnėms duoti tinkamus ideologinius pagrindus. Ideologines studijas Šalkauskio perteiktą formą turėtume atlikti koncentruotai, bet trumpai. Amžiais trunkas ir niekad nesibaigias tupčiojimas ir vilkimas, kaip yra ir buvo, tik atbaido žmones... Patys principai tebetinka, bet dabartinėse sąlygose kai kurie dalykai, pvz., politinė veikla, santykiai su kitom jaunimo organizacijom, reikalingi naujesnio žvilgsnio, juk daugelis metodų buvo specifiškai

taikytą autoriaus epochai" (Kęst. Keblys).

Štai ir konkretūs patarimai — "reikia tuo klausimu turėti bent porą paskaitininkų, pvz., kaip prof. Simas Sužiedėlis, kurie tiesiog pervažiuotų per at-kų sendraugių skyrius (nes jie daugiausia yra pamiršę tas idėjas) ir paskaitose išaiškintų gyvosios dvasios idėjas, kurių at-kams tremtyje labiausiai ir trūksta" (St. Laniauskas); "būtų gera, kad kas parašytų tais klausimais ilgesnę studiją, kuri eitų net per kelis Ateities numerius" (Genutė Buračaitė); "reikia apie Šalkauskio idėjas daugiau kalbėti, rašyti, daryti viską, kad šių principinių minčių vieta nebūtų užleista pigiai literatūrai" (Jonas Kučėnas); "tos mintys turėtų būti skaitomos, diskutuojamos susirinkimuose ir vykdomos gyvenime" (Kęst. Trimakas, S. J.), gi Jonas Šoliūnas priduria — "visas mūsų studijas turi sekti darbas, nepalaužiamas idėjinis darbas, nuo kurio nepavargsta nė viena širdis, tikinti savo darbo sėkmingumu".

SAS BARUOSE

● SAS Centro Valdyba jau išspausdino ir išsiuntinėjo stud. kandidato programos konspekto pirmąją dalį. Ją gaus visi studentai kandidatai ir draugovių valdybos bei dvasios vadai. Artimoje ateityje bus išsiuntinėta dar pora dalių, kurias gerai išstudijavus, apie pavasarį bus galima duoti pasižadėjimą. Tai labai rimtas ir svarbus reikalas, reikalaujantis atydaus dėmesio ir pasiruošimo.

● Primenama, kad SAS Valdyba pradėjo V. Augustino Lietuvos Vaizdų albumo platinimo vąjį. Už kiekvieną parduotą albumą SAS gauna \$3.00 žiemos stovyklų rengimo fondui. Stovyklų kaina priklausys nuo to, kiek bus parduota albumų.

● Algis Lukas, SAS išdininkas, primena, kad dar nevisos draugovės prisiuntė prašytą dalį nario mokesčio.

● Lapkričio 17-18 dienomis Ottawoje, Kanadoje, įvykusiame Pax Romanos Šiaurės Amerikos rajono suvažiavime Studentų Ateitininkų Sąjungą atstovavo V. Skrupskelytė iš New Yorko.

● Centro Valdyba sudarė specialią komisiją nustatyti ateitininkų korporacijų ir SAS santykiams. Į ją įeina visų korporacijų pirminkai ir SAS CV atstovai. Komisijos pirmininku yra Vaclovas Kleiza.

—o—

ISVADOS

1. Ateitininkija, sunkiose tremties sąlygose Vokietijoje atgaivinusiu organizuotą veiklą, įrodė, kad ji ir karo griuvėsiuose išgirdo Šalkauskio, gyvosios dvasios šauklio, balsą ir išėjo kurti naujo pasaulio.

2. Ateitininkiškos širdys, išblaškytos po svetimas šalis, yra nuolatiniame grėsmėje svetimą žemę laikyti sava, apsiprasti ir nusilenkti naujų kraštų svetimoms ir neigiamoms įtakoms, prarasti tautinį charakterį ir krikištonišką budrumą.

3. Šalkauskis, ateitininkų ideologas, nustatęs gaires ateitininkiškai veiklai, jaunų širdžių trokštamas pažinti ir pamilti, tik reikia įieškoti kiek naujesnių kelių ir metodų, padedančių išlaikyti Šalkauskį gyvą, artimą ir suprantamą besikeičiančiose gyvenimo sąlygose. Reikia populiariesnių, jaunimui pritaikytų vadovų, praktiškų ideologijos išaiškinimų, kurie Šalkauskį ir jo keltąsias idėjas perduotų suprantamu, prieinamu, savu būdu.

AUKOS DVASIA PRIEŠ SOVIETŲ TANKUS

Nutilc sūviai sugriautoje Vengrijos sostinėje, šalti gruodžio vėjai gairina didvyrių krauju aplaistytą žemę, kur tris savaites tūkstančiai vengrų jaunimo kovojo prieš sovietų tankus. Jie nelaimėjo kovos, bet pralietas kraujas padarė juos didvyriais. Vengrijos moksleivis, kuriam per dešimtį metų mokyklose buvo skiepytas komunizmas, surado tiesą ir turėjo drąsos ir aukos dvasios tai tiesai ginti. Aukos dvasia išdrįso atsistoti prieš sovietų tankus, ryžtas — prieš jėgą, idealizmas — prieš realybę.

Tai buvo ta pati aukos dvasia, kuri anais 1918—1920 metais lietuvių moksleivį pakėlė iš mokyklos suolo ir išvedė tėvynės ginti, tas pats idealizmas, kuris 1941 metais spontaniškai sukilo prieš pavergėjus, tas pats laisvės ryžtas, kuris ir šiandien pavergtoji tėvynė yra gyvas. Mes lenkiam galvas prieš laisvės gynėjus, partizanus ir didvyrišką jaunimą Lietuvoje, Vengrijoje ir kituose pavergtuose kraštuose.

GARBĖ JIEMS

nes jie atliko savo pareigą. Tačiau laisvasis vakarų pasaulis savo pareigos neatliko. Jis ir dabartinių įvykių akivaizdoje pasirodė esąs neapsisprendęs. Patogus gyvenimas ir aukos baimė neleido jam ištiesti pagalbos ranką Vengrijos didvyriams. Jis bailiai sekė įvykių raidą televizijoje ir pasitenkino tik užuojautos žodžiais. Garbė didvyriams, bet

DIDELĖ GĖDA VAKARIEČIAMS.

Visai teisingai rašo vienas šveicaras Zuericho laikraštis "Die Tat": "Gėda man prisipažinti, kad esu vakarietis, kad priklausau žmonėms bailiams ir neveikliams, kurie temoka gražiai kalbėti ir rezoliucijas rašyti." Ir ar ne skaudžiais tikrovės žodžiais kalba ištrūkęs iš Vengrijos vienas jaunas studentas, pats dar visai neseniai kovojęs Budapešto gatvėse ir dabar atsiradęs New Yorke: "Po to, ką aš čia pamačiau, jaučiu, kad padariau klaidą — man reikėjo geriau pasilikti Vengrijoje ir ten kovoti ir žūti."

NEUŽTENKA REZOLIUCIJŲ

Nusivylimas laisvojo pasaulio neryžtingumu pas mus jaučiamas labai skaudžiai, tačiau tas pats neryžtingumas ir aukos baimė pradeda įsiskverbti į mūsų pačių eiles. Patogia kasdienybė ir pasilinksminimais dažnai pakeičiame savo pareigas tautai ir savoms organizacijoms. Tiesa, neturime dabar galimybės ir progos parodyti tokį heroškumą, kaip parodė vengrai, bet turime progą ir galim būti rezistentais prieš mūsų dvasinį susnūdimą. Bet tokios rezistencijos laukia iš mūsų tie, kurie aukojasi ten anapus geležinės uždangos.

Vien valdybų veiklos neužtenka. Neužtenka parašytų, pamirštų ir nevykdomų rezoliucijų. Reikia sutartinio visų darbo — tada mūsų veikla bus gyva, — reikia aukos dvasios, kuri leistų mūsų laisvalaikį skirti lietuviškai knygai, savai organizacijai, jau Lietuvos nebeprisimenančiam jaunimui. Mes dažnai esame apsileidę tokios mažos aukos reikalaujančiose pareigose, o tačiau drįstame priekiaštauti vakarų pasauliui dėl nebuvimo aukos dvasios.

*

KALĖDŲ ŠVENTĖS visai čia pat. Prisiminkime per jas savo brolius ir seseris Lietuvoje ir Sibiro tremtyje. Daugelis siunčia savo giminėms ir draugams siuntinėlius ir vaistus. Bet kas sušels ir paguos nežinomą tremtinį, kas pasiųs jam mažytį siuntinėlį? Yra jieškomi keliai ir būdai, kuriais būtų galima šelpti mūsų tautiečius Sibire. Tuo rūpinasi niekad nenuilstantis BALFas, kurio metinis seimas įvyko Detroite, lapkričio 23 — 24 dienomis. Paremkime jį ir jo darbus, Kalėdų proga pasiųsdami nors nedidelę auką.

*

LIETUVIŲ STUDENTŲ SAJUNGOS metinio suvažiavimo metu Chicagoje lapkričio 23-25 dienomis buvo šaukta spaudos konferencija, kurios pravedimu rūpinosi LSS vicepirmininkas Vyt. Valaitis. Oficialiais ir asmeniniais laiškais buvo kreiptasi į dvidešimt šešių lietuviškų laikraščių bei žurnalų atstovus su prašymu atvykti konferencijon, kurioje turėjo būti iškeltos aktualios mūsų studentijos problemos. Tikrai gaila, kad studentų pastangos spaudos buvo visai neįvertintos, ar galbūt ignoruotos, nes konferencijon atsilankė tik TRYS atstovai, jų tarpe ir "Ateities".

1956

GRUODIS

Nr. 10

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga visiems Ateitininkų Federacijos nariams, Sąjungų bei atskirų vienetų vadovybėms, o taip pat mieliems ATEITIES skaitytojams, rėmėjams ir jos bičiuliams siunčiame nuoširdžiausius sveikinimus ir geriausius linkėjimus.

*Ateitininkų Federacijos
Valdyba*

*

Linksmų Kristaus gimimo švenčių ir laimingų Naujųjų Metų visiems ateitininkams!

*Tėv. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M.
At-kų F-jos Dvasios Vadas*

*

Kristaus Užgimimo šventės teatneša visiems Sąjungos nariams religinio džiaugsmo, o Naujųjų Metų laimė telydi visus mūsų darbus!

MAS Centro Valdyba

*

Betliejuje sužibėjusi Žvaigždė teveda visus idealų keliu, o Naujųjų Metų laimė, sutikta akademiniu džiaugsmu ir nuotaikom, tesuburia mus vienon šeimon.

SAS Centro Valdyba

*

Mieliems Ateities prenumeratoriams, skaitytojams, rėmėjams ir jos Bičiuliams Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga siunčiame nuoširdžiausius sveikinimus ir geriausius linkėjimus.

ATEITIES

Redakcija ir Administracija

Ryžties,
takto
ir
širdies
žmonės

JONAS PETRĖNAS

— **ATVEŽKITE** į kongresą ir senų, istorinių vėliavų, paženklintų Kražių skerdynių krauju! Tegul didžiųjų eitynių metu Kaune žmonės pamato, kad lietuvių tauta turi drąsos ir moka mylėti tėvų tikėjimą, kalbą ir kultūrą,— kalbėjo 1938 m. pavasarį stud. ateitininkams prof. Juozas Eretas, kviesdamas juos per vasarą padėti organizuoti pavasarininkus į sukaktuvinį kongresą.

Ir skambėjo tą vasarą Kaunas, ir pražygiavo Laisvės Alėja senosios lietuvių vėliavos, aptaškytos Kražių skerdynių krauju, o paskum jos plevėsavo ir visai naujintėlaitės, sakydamos — “ateina naujas žmogus”.

Kelią tam naujajam Lietuvos žmogui, jaunimui, skynė daugelis mielių vardų, kurie šiandieną pro mūsų akis pražygiuoja kaip ryžties, takto ir širdies žmonės. Iš jų tarpo šiemet minima trijulė — prof. dr. Juozas Eretas, ministeris Eduardas Turauskas ir rašytojas kan. Mykolas Vaitkus.

ERETAS, laisvosios Šveicarijos kalnų erelis, Bazelyje gimęs 1896. X. 18, suaugo su Lietuva ir jos jaunimu — pavasarininkais ir ateitininkais. 1919 m., pildydamas Šveicarijoje mirštančio lietuviu Mykolo Ašmio prašymą, ryžosi vykti Lietuvos ir stoti darban už tą, kurį pakirto džiova.

Palikti gimtojo krašto kalnus ir ežerus, leistis į nepažįstamą Lietuvos šalį, nešti svetimos valstybės kovose kario kuprinę ir kentėti sužeistojo kančias, organizuoti informacinę agentūrą Eltą, pačiam mokytis naujos kalbos ir skaityti paskaitas Universiteto auditorijose, išvažinėti Lietuvos kampelius ir kelti jaunimą idėjiniam darbui, pasiračius rankoves vadovauti ir praveisti didžiuosius jaunimo suvažiavimus ir kongresus, naktim rašyti degančius straipsnius, studijas, knygas — tokie darbai tegalimi tik vyrui, kurio charakteris kietesnis už gimtosios šalies Alpių granitą. Jis — didžios ryžties ir kovingos dvasios vyras.

Profesoriau, mielas Sukaktuvininke! Per didžiuosius kongresus Kaune vadovaudavai pulkams sportininkų, mokydavai juos aikštėse taisyklingo bėgimo, ir Pats nepastebėjai, kaip pribėgai 60 metų amžiaus liniją. Tas pats jaunimas dėkingom širdim mena Jus ir linki dar ilgo estafetinio bėgimo, kuriame ateitininkai trokšta paliesti Jūsų ranką ir priimti jai nešamą dovaną — monografią apie šalkauskį, kurios ištrauką skaitome šiame numeryje. Dieve, padėk!

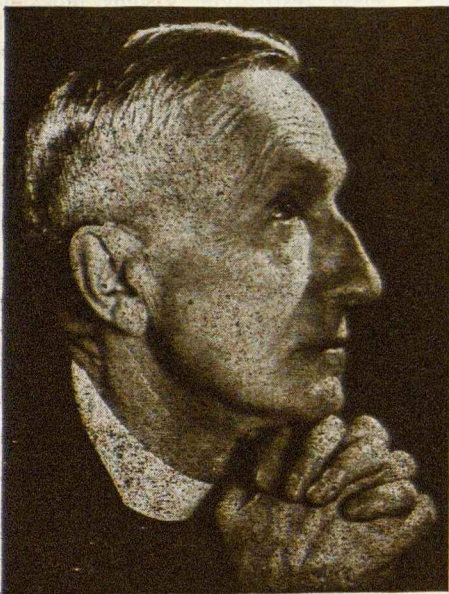
TURAUSKAS — didžio takto ir erudicijos žmogus. Jo rankas vis sveria portfelis raštų, dokumentų. Šį rudenį į tą portfelį ėmė ir įdėjo kažkas telegramą — "Sveikiname sulaukus 60 metų amžiaus sukakties".

Ministeris Eduardas Turauskas 1896. X. 30 gimė gražiojoje Žemaitijoje, Andriejave, kurios sūnūs, kaip ir Ereto giminės šveicarai, užgrūdinti kovose su kryžiuočiais ir kitokiais priešais. Kietas, tvirtas, pastovus, kiek uždaras žemaičių charakteris įsispaudė ir Sukaktuvininko asmeny. Grakštumo ir elegancijos jam davė studijų metai Voroneže, Friburge, Paryžiuje, gi ypač jo diplomatinė karjera Lietuvoje, Čekoslovakijoje, Rumunijoje, Jugoslavijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje.

Ed. Turauskas augo ir brendo ateitininkų gretose. Visa jo visuomeninė veikla — gyva ateitininkijos istorija. 1910 m., Telšių gimnazijos kapeliono kan. M. Vaitkaus paskatintas, įstojo į moksl. at-kų kuopelę, dalyvavo pirmoje Moksleivių Ateitininkų konferencijoje Kaune 1911 m., 1916 m. vadovavo Voronežo moksl. at-kų kuopai, dalyvavo lietuvių studentų veikloje Friburge, Paryžiuje, 1926-27 m. Stud. At-kų S-gos pirm., 1927-34 m. At-kų Federacijos Vyriausios Tarybos pirm. ir Vyriausios V-bos narys.

Sunku būtų surasti kitą tokį asmenį, išėjusį palaiapsniui visą ateitininkiškos veiklos mokyklą, taip energingai ir sumaniai atstovavusį at-kus Pax Romana ir kituose tarptautiniuose suvažiavimuose ir konferencijose. Nesileisdami į plačią ir šakotą Sukaktuvininko politinę, diplomatinę, visuomeninę, publicistinę veiklą, mes tik kartu su visa "Ateities" skaitytojų šeima džiaugiamės ir didžiuojamės, kad min. Eduardas Turauskas jėgos ir ryžties šiai savo veiklai sėmėsi iš ateitininkiškų idėjų, kurias jis pamilo jauno moksleivio širdim Telšiuose.

Garbusis Jubilijate, o kad Dievas visą Jūsų veiklą apvainikuotų laisvės pergale, kuri leistų Jums pamatyti gimtąjį Andriejavą, mums gi — savo tėvų namelius!

VAITKUS — toks gerutis, švelnutis ir brangutis Kanauninkas, žemaitiškos širdies ir dvasios žmogus. Ir gudrus mūsų Kanauninkas: kada visi kiti ševnčia amžiaus sukaktuves ir aiškiai atidengia savo "kalendorių", jis mini tik kūrybos darbo 50 metų sukaktį, mat, 1906 m. Ad. Jakšto-Dambrausko redaguojamame žurnale "Draugijoje" pasirodė pirmutinis jo kūrinių—eilės. Apie amžių ir prabėgusias dienas netenka galvoti, kai rankoje dar vis nerimsta plunksna, trokštanti prikelti auksinę vaikystę ir jos tylią kalbą:

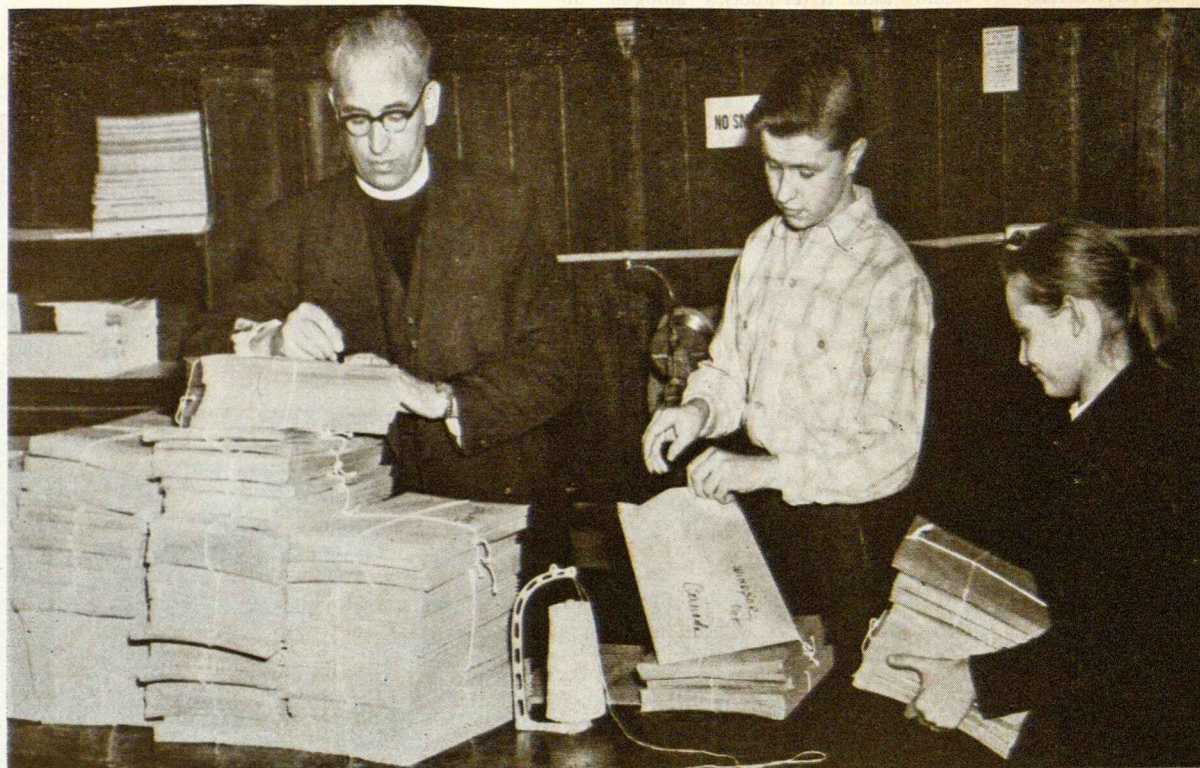
Gal gilios tos bylos paklausti ir tu,
kaip kriaušlelės klauseis kitada ir kitur,
kai kerėjo tave nuostabiais šiušesiais,
ir kaip retą namon brangenybę nešeis.

Šita geroji, šviesioji Jubilijato širdis putoja visoje jo kūryboje, poezijoje, dramose, romanuose, atsiminimų lakštuose. Jis visą savo amžių troško būti nušvitusia dulke ir jautriais, grakščiais žodžiais kalbėti apie saulę, džiaugsmą, žiūrėti, "kaip jazmino žvaigždės palinkę į vandenį, kur vos liūliuoja gėlėtąjį skendinį, ir nužydėję valniklapijai sniegėmis sklenda ir krinta"...

Vaitkus nedeklamuoja, kaip Maironis, skambių patriotinių eilėraščių, nešaukia žmonių stoti "petis gi į petį", jis atvira širdžia vaikšto po tėvynės laukus, pievas, aplanko duburėlį, kuriame ir mažytė dulkelė atsiveria dideliui, amžinam Grožiui.

Kan. Mykolas Vaitkus, atvedęs į ateitininkų gretas ne vien min. Ed. Turauską, bet ir daugybę lietuviškojo jaunimo, kai dar caro valdžios žnaibomose mokyklose pradėjo žydėti pirmieji ateitininkijos pumpurai, Apvaizdai šaukiant, tolimesnio gyvenimo dienas atidavė lietuviškai knygai, raštui, ilgus metus glaudžiai bendradarbiavo su prel. Ad. Jakštu-Dambrausku šv. Kazimiero Draugijoje, kad iš Kauno į tolimiausius kaimelius lėktų, anot poeto Vaičiūčio, lietuvių kūrėjų dainos, eilės, apysakos, nekartą iš vargo nupintos ir ramintų širdis, nelaimių sutrintas, vargų prislėgtas.

Malonusis Kanauninke, savo ilgų metų kūryba ir meile lietuviškai knygai, įkvėpk mums bent lašelį meilės branginti knygą, bandyti ir lavinti savo talentus kūrybos darbui!

Ateities administratorius kun. V. Dabušis, Gediminas Naujokaitis ir Marytė Brazaitytė ekspedijuoja naują numerį. Nuotr. V. Maželio

FEDERACIJOS VALDYBOS PRANEŠIMAI

● **Rinkimai.** Ligi lapkričio 15 turėjo būti sudarytos rinkimų komisijos atskiruose kraštuose. Ligi nustatyto termino nevisos kraštų valdybos savo pareigą atliko. Kai kurios į Vyr. Rinkimų Komisijos raštus neatsako. Lapkričio 21 Vyriausios Federacijos Valdybos posėdyje pavesta Vyr. Komisijai vykdyti rinkimus betarpiškai tuos kraštuose, kur rinkimų komisijos nėra užregistruotos.

● **Pranešimas apie Europos ateitininkus.** Ministeris Ed. Turauskas, buvęs Ateitininkų Federacijos Tarybos pirmininkas, lankydamasis Amerikoje, lapkričio 21 dalyvavo Federacijos Valdybos posėdyje ir padarė pranešimą apie Europos ateitininkų veiklą. Praėjusią vasarą Vokietijoje, Koenigsteine, įvykusiame ateitininkų suvažiavime išrinkta komisija iš Ed. Turausko, dr. P. Karvelio ir kun. J. Novicko rūpin-tis Europos ateitininkų veiklos derinimu.

● **Sąmatos ir jų vykdymo apyskaitos.** Visų sąjungų pinigines sąmatas, jų vykdymo apyskaitas bei veikimo planus centrų valdybos kas pusmetis raštu praneša Federacijos Valdybai. Pirmojo pusmečio pranešimas prisiunčiamas iki rugsėjo 1, antrojo — iki vasario 1. Prašome tos pareigos neužmiršti.

● **Vasaros stovyklų apyskaitos.** Moksleivių ir studentų sąjungų centro valdybos prašomos paskuoėti prisiųsti Federacijos Valdybai vasaros stovyklų finansines ir programos vykdymo apyskaitas. Jos turėjo Federacijos Valdybą pasiekti iki lapkričio pradžios.

● **Vasaros stovyklų statutai.** Stovyklų praktika parodė, kad stovyklų statutai reikalingi dar geriau patvarkyti ir pagilinti. Moksleivių ir studentų sąjungų centrų valdybos prašomos iki 1957 sausio 1 stovyklų statutus peržiūrėti, papildyti ir prisiųsti Federacijos Valdybai.

● **Kalėdiniai atvirukai.** Federacijos Valdybos išleisti ir visiem studentam ateitininkam bei sendraugiam pasiųsti kalėdinių sveikinimų atvirukai. Iki šiol dalis atvirukus gavusiųjų atsilygino. Federacijos Valdyba, tuo būdu vykdydama piniginių vajų, nuoširdžiai tiki, kad nė vienas ateitininkas neliks neprisi-dėjęs prie to vajaus.

● **Archyvinė medžiaga.** Visi ateitininkų vienetai prašomi peržiūrėti savo korespondenciją ir kuri yra jau nebeaktuali nelaikyti pas save, bet siųsti į Ateitininkų Archyvą, kuris prel. Pr. Juro yra pri-glaustas Alkos muziejuje, Brocktone. Adresas: Alkos muziejus, Ateitininkų archyvas, 261 Thatcher St.,

IŠ MAS C.V. STALČIŲ

● MAS gavo pakvietimą dalyvau-ti pavasarį įvykstančiame tautinių šokių festivalyje. Visoms moksleivių at-kų kuopoms išsiuntinėti pa-raginimai organizuoti tautinių šokių grupes ir pavasarį dalyvauti šioje gražioje lietuviškoje jaunimo šventėje.

● C. V. perorganizavo savo apygardas. Prie buvusios Chicagos apygardos prijungtos kuopos, anksčiau tiesiog priklausiusios C. V-bai, ir dabar ji vadinasi Vakarų Apygarda, kurios pirmininku sutiko pasilikti buvęs Chicagos apygardos pirm. Aleksas Šatas. Rytų apygardai vadovybę sutiko sudaryti prof. Ant. Vasaitis.

● C. V-ba planuoja ateinančią vasarą suruošti sporto šventę. Šiam gražiam ir didžiam sumanymui įvykdyti reikės visų bendros talkos, gi ypač jos lauksime iš sendraugių ir studentų. Tikime, kad mūsų vyresnieji broliai ateis mums pagal-bon ir padės suorganizuoti ir pravesti sporto šventę.

● Nuoširdžiai dėkojame kuopoms, jų vadovybėms ir atskiriems nariams, kurie su mumis bendradarbiavo per pirmąjį pusmetį ir atsiliepė bendram darbui.

Brockton, Mass. Svarbu, kad ateitininkų veiklos svarbi medžiaga nedingtų, bet būtų surinkta vienon vieton.

TINKLINIS

SPORTAS

Visi, turbūt, gerai prisimename Vokietijoje išgyventas stovyklines dienas; ne kartą pavakariais ar kitomis laisvalaikio valandomis išeidavome į tinklinio aikštes; ten susirinkdavo jauni ir seni, merginos ir vyrai, ir visi turėdavo puikių progų pasimankštinti, atsigauti ir sporto aikštėje pabendrauti. Tačiau į užjūrį atvykę, retai beturime progos tinklinį pažaišti. Tiesa, lietuvių sportinėse žaidynėse dar pravedami turnyrai, bet entuziazmo maža. Nenuostabu, nes per visus metus tinklinio nežaidžiant, pirmenybių metu sukurta nuotaika yra dirbtinė. Vienintėlis šviesus pragiedrulis šioj srity — tai Clevelando lietuviai, sugebėję išjungti į viso krašto pirmenybines varžybas.

Kadangi žaidimas daugeliu atžvilgių labai naudingas kiekvienam sportininkui, vertėtų bent trumpai pažvelgti į šią sporto šaką.

Sakoma, kad prieš 61 metus fizinio auklėjimo mokytojas, dėstęs Holyoke, Mass., YMCA-os halėje kūno kultūrą, susidūrė su problema. Vakarais į jo salę susirinkdavo eilė pagyvenusių biznierių, kurie norėjo aikštėje atsigauti, senus kaulus pamankštinti. Mokytojas W. G. Morgan nežinojo, ką daryti, nes krepšinis buvo per daug varginas žaidimas, gi gimnastinės pratybos kažkaip nesiderino su šiais pagyvenusiais biznio žinovais, kurių nevienas buvo užsiauginęs "autoritetą". Begalvodamas apie šią problemą, jis pasiūlė jiems pastumdėti krepšinio kamuolį. Bemačiant prieita išvados, kad reiktų tam tikrame aukštyje pakabinti virvelę, per kurią kamuolys turėtų būti permestas. Pastebėta, kad krepšinio kamuolys persunkus, ir todėl užsakytas lengvesnis sviedinys. Ir taip per labai trumpą laiką išsivystė žaidimas, kurį mes dabar tinkliniu vadiname. Minėti biznieriai nepaprastai entuziastingai griebėsi šios naujos sportavimo priemonės. Per YMCA-os mokyklas šis kamuolio žaidimas paplito per visą pasaulį. Jis buvo demonstruojamas Amerikoje, Azijoje ir Europoje. Žaidimo tėvas Morgan pats stebėjosi, kad ši šaka taip greitai paplito po pasaulį. Viena iš priežasčių buvo faktas, kad tinklinio žaidimas nereikalauja nei ypatingos erdvės, nei ypatingesnių įrankių ir šį žaidimą gali žaisti visi, kurie tik ryžtasi sportuoti.

Apie tarptautinę tinklinio sąjungą (International Volleyball Association) tačiau pradėta galvoti tik po II pasaulinio karo. 1947 me-

tais Paryžiuje susirinko 13 šalių atstovai ir šią organizaciją įsteigė. Po metų Amžinajame Mieste buvo prarastos pirmosios Europos pirmenybės. 6 kraštai atsuntė savo rinktines, gi čekoslovakai pasipuošė laimėtojo laurais. Dabar tarptautinei Sąjungai priklauso 43 kraštai.

Iki šiol jau spėta praveisti 3 pasaulinės pirmenybės. Pirmosios įvyko čekoslovakų sostinėje Prahoje. Čia Rusijos rinktinė pasipuošė laimėjimu ir todėl 1952 metais pirmenybės prarastos garsiajame Maskvos Dynamo stadione. Varžybos sutraukė masės žiūrovų. Tvirtinama, kad pirmąsias rungtynes stebėjo virš 60,000 žiūrovų. Seimininkai apgynė pasaulio meisterio vardą ir tokiu būdu Rusijoje ir satelitiniuose kraštuose tinklinis dar labiau išpopuliarėjo.

Neseniai pasibaigė trečiosios pasaulinės pirmenybės. Jeigu iki šiol tokiuose turnyruose dalyvaudavo beveik išimtinai Europos kraštų rinktinės (Indija buvo vienintelė išimtis), tai šiais metais ir JAV buvo atstovaujama. Su ypatingu dėmesiu laukta rusų - amerikiečių susitikimo, tačiau pačios rungtynės nepasižymėjo ypatingu žaidimu, nes rusai lengvai ir užtikrintai per 3 setus varžybas laimėjo. Tačiau sovietų atstovams kelią į pačią viršūnę pastojio rumunai ir čekoslovakai. Pirmieji visiškai netikėtai nugalėjo rusus 5 setų kovoje. Po šio įvykio buvo aišku, kad paskutinę pirmenybių dieną įvykstančios rungtynės tarp rusų ir čekoslovakų nusakys pasaulio meisterį. Labai įtemptoje 5 setų kovoje čekoslovakai nugalė rusus. Nepralaimėję nė vienu rungtynių, čekoslovakai tampa pasaulio meisteriu, gi antra vieta atitenka rumunams. Rusai nustumiami į trečią vietą. Gi JAV rinktinėi atitenka 6-ji vieta. Iš viso vyrų varžybose dalyvavo 24 rinktinės. Nutarta ateityje pasaulines tinklinio pirmenybes praveisti olimpinį žaidimų metais; kitaip sakant, turnyras bus pravedamas kas keturi metai.

Neatsilieka ir moterys; ir jos jau 2 kartus yra kovojusios dėl pasaulio meisterio garbės. Pirmą kartą pirmenybės buvo prarastos 1952 metais Maskvoje. Tuomet rusių rinktinė varžybas laimėjo ir tuo pačiu Rusija be jokios abejonės dominavo tiek vyrų, tiek moterų klasėse. Rusių rinktinė šiais metais buvo sėkmingesnė už vyrus. Turnyre dalyvavo 19 rinkinių, gi Rusijos

rinktinė vėl laimėjo pirmenybes. Rimtesniu priešininku skaitytina Rumunijos rinktinė. Rusijos rinktinės stiprumas spręstinas jau vien iš to, kad jos pralaimėjo tik 3 setus per visas pirmenybes. Amerikietės užėmė 9 vietą.

Paskutiniu metu tinklinio varžybos prarastos ir Azijoje. 1955 m. prarastos Pan-Azijos pirmenybės, kurias laimėjo Japonija. Įdomu pastebėti, kad Azijos sportininkai kiek skirtingai tinklinį žaidžia; jų komanda susidaro iš 9 žaidėjų.

Nuo 1946 metų bandoma įvesti tinklinio varžybas olimpinuose žaidimuose. Iki šiol šios pastangos buvo nesėkmingos; iš pradžių labai mažai pritarimo rasta šiam siūlymui. Tačiau praeitais metais įvykusiame olimpinio komiteto posėdyje už įvedimą jau balsavo 26. Tuo metu reikėjo 34 balsų; šis reiškinys labai optimistiškai nutelkia ta problema besisielojančius. Paryžiuje prarastos pirmenybės buvo sutiktos su ypatingu entuziazmu; jaučiamas vis didėjantis susidomėjimas šia sporto šaka. Todėl artimoje ateity galime tikėtis šios sporto šakos įjungimo į olimpinį žaidimų varžybų sąrašą.

Amerikoje tinklinis mažai žinomas. Vietinė spauda šiai šakai labai mažai dėmesio skiria; nenuostabu tad, kad tinklinis yra tapęs našlaičiu. Stipriausia kliūtis čia tenka skaityti bendrą Amerikos sporto sukumercinimą. Tik finansininkai stiprūs, masiniai žaidimai gali išsikvoti sporto įvykiams skirtų spaudos puslapių skiltis. Net tokio garsaus sporto žurnalo kaip Sports Illustrated redakcija nežinojo pasaulinių pirmenybių rezultatų, kai tuo klausimu į ją buvo kreiptasi.

Tačiau tai nereiškia, kad nėra tinkliniui pritariančių entuziastų. Jų yra daug, ir jie visi verti gilios pagarbos, nes jie atstovauja tikrą sportininką mėgėją. Jų sąlygos sunkios; geriausia tvirtinimo iliustracija tektų skaityti faktą, kad į Paryžių nusiųstos rinktinės dalyviai buvo parinkti pagal sekantį kriterijų. Į varžybas Ameriką atstovauti vyko tie, kurie galėjo padengti visas ar bent didesnę kelionės išlaidų dalį. Tokiu būdu 3 geriausi amerikiečiai žaidėjai liko namuose. Dažnai amerikiečių tinklinio vadovybė neturi ko siųsti ir į tarpvalstybines varžybas, nes, negalėdama už žaidėjų kelionę apmokėti, ji reikalauja, kad pats klubas padengtų visas išlaidas.

ATSKLEISTA KNYGA

VĒDUOKLĒ IŠ PAPARČIO

Retai bepasirodo naujos knygos. Praėjo galimūnai jas išleisti. ir praėjo autoriam noras kurti. Tremtyje sunku ką nors padaryti, nes materialinis užsitikrinimas esant svetur, žmogui daug labiau rūpi, negu tada, kai po savo kojom junti gimtąją žemę. Todėl praeitais metais bepasirodė tik keletas dailiosios literatūros knygų, tarp jų ir Balio Augino PAPARČIO VĒDUOKLĒ. Autorius priklauso jaunėsiajai generacijai, nors debiutavo gana seniai, tačiau nebuvo per daug produktyvus, ir tai, rodos, turėjo išeiti į sveikatą, bet ar taip yra iš tikrųjų, sunku atsakyti.

Poetas turi didesnę talentą tada, kai sakoma, kad jis turi savo veidą, kada jį galima atskirti iš vartojamų literatūrinių priemonių, būdingų tik jam vienam. To negalėtume pasakyti apie Balį Auginą, nors talento užginčyti irgi negalėtume. Autorius neblogai valdo žodį, suranda įvairių stilistinių išsireiškimų, parodo jausmo ir išradinumo, tačiau negalima pasakyti, kad jis būtų originalus.

Daugely eilėraščių atsiliepia H. Radausko ir net B. Rukšos gaida. Jau pačiame pirmame eilėraštyje — Peisažas, kuris šiaip gana įdomus ir skambus, galima lengvai užtikti Radausko įtaką vien iš eilučių apie šiaudinius kluono plaukus. Pas Radauską tokius plaukus turėjo medžiai. Kai kuriuos banalius rimus ir išsireiškimus galima

vartoti daugybę kartų, bet kai kurie po vieno pasakymo lieka autoriaus nuosavybe, ir kiekvieną kartą kito autoriaus pavartotos, kad ir mažos detalės, daro kūrinį nebeoriginaliu.

Autorius rinkinį yra suskirstęs į tris skyrius ir tenka pripažinti, kad tokių neoriginalumų yra visuose skyriuose, bet daugiausia pirmame. Žinome, kad tikroji kūryba yra originali, todėl ir visa, kas gero, knygų sutinkama, dėl neoriginalumo savaime būtų nubraukiama, jei netikėtume poetu, kad jis gali nusiųlyti nuo įtakų ir daugiau duoti mūsų literatūrai. O tokio tikėjimo galima viltis iš šių skambių, vaizdingų posmų, kurie, nors liudydami talentą, vis dėlto patvirtina mūsų teigimą apie svetimą įtaką:

Plaukia tvenkiniu mėnesio ragas
Ir nugrimsta sidabro dugne —
Ir gelmė suliepsnoja ir dega
Seno maurų aksomo ugnia.

(psl. 16)

Geriausie tie eilėraščiai, kurie yra asmeniniai ar vaizduoja poeto santykį su gamta. Patriotiniai eilėraščiai, kaip ir kitiems tremties autoriams nelabai pavykę:

Liepsnodami švietė Giedraičiai
Ir brėško laisvoji diena: —
Ar girdite — trupa jau pančiai —
Suskambo mūšy jo daina.

(psl. 29)

Čia autorius kartoja seniai nudėvėtus posmus apie Giedraičius ir dainą apie truppančius pančius, kuri tikrai mūsų neskambėjo. Šitokia poezija yra sukurta ne kovoj ir ne poeto, bet nukalta scenoje, anemiškų, fronto nemačiusių, prakalbininkų.

Tenka laukti, kad poetas nusivilytys nuo svetimų įtakų, kad atrastų savo originalų kelią ir mūsų literatūrai dar duos ką nors tikrai vertingą. Šiaip bandąs rašyti jaunimas iš šio rinkinėlį nerastų ko daug pasimokyti.

Balys Auginas, PAPARČIO VĒDUOKLĒ, išleido Tėviškėlė, 1956 m., tiražas 360 egz., 64 psl. Iliustravo Vl. Vijeikis. Kaina nepažymėta. **A. B.**

“AIDŲ” NUMERIS KULTŪROS KONGRESUI

Kultūros Kongresas ir Dainų šventė Čikagoje šiemet buvo ryškiausi lietuviškojo gyvenimo įvykiai. Šiems darbams dokumentuoti skirtas ir jungtinis “Aidų” rugsėjo-spalio numeris, turįs 92 psl. teksto, kongreso ir Dainų šventės nuotraukų.

Dr. A. Baltinis str. Kultūros kongresas — mūsų žmoniškumo liudytojas apžvelgia kongreso darbus aplamai. Toliau seka St. Barzduko, LB C. V-bos pirm., atidarymo žodis; paskaitos — dr. J. Girnius — Tautinė kultūra — tautos gyvybės pagrindas, Iz. Matusėvičiūtė — Būdai ir priemonės tautinei kultūrai išlaikyti; sekcijų paskaitos: dr. J. Grinius — Lietuvių rašytojams aktualios problemos, prof. S. Kolu-paila — Aukštojo mokslo raida nepriklausomoje Lietuvoje, dr. A. Kučas — Aktualios mūsų istorijos problemos, K. Žoromskis — Tautinio meno esmė ir jo reikalingumas tremtyje, St. Pilka — Mūsų teatras dabarties metu JAV ir Kanadoje, G. Velička — Mūsų teatro ateitis, A. Rinkūnas — Lietuviškosios mokyklos turinys, Ig. Malėnas — Lituanistinis švietimas JAV, K. Mokus — Būdai ir priemonės lituanistiniam švietimui stiprinti, L. Dambriūnas — Mūsų kalbininkų uždaviniai tremtyje, L. Sabaliūnas — Tautinės kultūros išlaikymas vyresnėje kartoje, Ar. Barzdukas —

Tautinės kultūros išlaikymas studentijoje, G. Prialgauskaitė — Tautinės kultūros išlaikymas priešmokyklinio ir mokyklinio amžiaus jaunime, J. Žilevičius — Amerikos lietuvių įnašas į lietuvių muziką.

Šis “Aidų” numeris, sutelkęs tiek daug vertingos medžiagos, turėtų būti visų studijuojamas, pasisavintas jauna širdimi ir protu, nes jame nagrinėjamos mintys “skatina mus įsitraukti į patį kultūros darbą” (Arv. Barzdukas).

PRANEŠIMAS

JAV ir Kanados lietuvių kongreso metu, įvykusio pereitą vasarą Chicagoje, iškilo mintis steigti LIETUVIŲ TAUTOS ISTORIJOS DRAUGIJĄ, kurios nariai būtų po visą pasaulį išsibarstę lietuvių tautos istorija besidomį lietuviai: istorikai, istorijos mokytojai, studentai ir istorijos mėgėjai. Draugijos organizavimui sudaryta speciali komisija iš V. Liulevičiaus, A. Rūgtės ir Dr. K. Matulaičio. Organizacinė komisija prašo visus lietuvius pranešti jai laišku savo nuomonės dėl kuriamos organizacijos, iškelti sumanymus ir sugestijas dėl jos veiklos. Vėliau numatomi korespondenciniai vadovybės rinkimai. Organizacinei komisijai rašyti šiuo adresu: Pasaulio Lietuvių Archyvas — LTID, 2601 West Marquette Road, Chicago 29, Ill., USA.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

B. Zumeris, GYVENIMO KELIU, mintys jaunimui. Išleido Tėvai Saleziečiai Italijoje. 212 psl.

Antanas Gustaitis, ANAPUS TEISYBĖS, humoristiniai eilėraščiai. Išleido Gabija. Viršelis dail. Romo Viesulo. 144 psl., kaina 2.20 dol.

Henrikas Sienkevičius, KRYŽIUOČIAI, II tomas, istorinis romanas iš Vytauto Didžiojo ir Jogailos laikų. Viršelis dail. V. K. Jonyno. Išleido Karys. 360 psl., kaina 3.50 dol.

Barnabas Ign. Mikalauskas, Kelios mintys žurnalistui. Lietuvių žurnalistų Sąjungos New Yorko skyriaus leidinys. 16 psl.

Salziečių Balsas, 1956 m. Nr. 1, 2, 3. Leidžia Lietuviai Saleziečiai Italijoje.

Lituanus, informacinis žurnalas anglų kalboje, 1956 m. Nr. 3. Leidžia Lietuvių Studentų Sąjunga.

Šv. P. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčios pašventinimo East. St. Louis proga išleistas vienkartinis žurnalas.

KRONIKA

● **Der Grosse Herder** enc. IX tomas jau pasirodė spaudoje. Taipgi daug susidomėjimo susilaukė X tomas — *Der Mensch in seiner Welt* (žmogus savo pasaulyje), kur nušviesti žmogaus santykiai su pasauliu, Dievu, visuomene ir savimi. Herderio leidykla dabar rengia naują visuomeninių bei politinių mokslų 8 tomų enciklopediją.

● **Tautinių šokių festivalis** ateinančiais metais rengiamas Chicagoje. Festivalio išvakarėse numatomas lietuviškojo jaunimo kongresas, kur dalyvaus JAV ir Kanados liet. jaunimas.

● **Min. Ed. Turauskas** dalyvavo Pax Romana kongrese Friburge, Šveicarijoje, kaip Ateitininkų Sandraugių S-gos atstovas.

● **N. Vedegytė - Palubinskienė** už savo tapybą „Saulėgražos“ laimėjo pirmąją premiją Jay Art parodoje Clevelande. Ta proga jaunoji menininkė turėjo pasikalbėjimą televizijoje ir didieji Clevelando laikraščiai gražiai paminėjo šį mūsų šeimos narės laimėjimą.

● **Prof. K. Pakštas** lapkričio 4 d. išskrido Paryžiumi dalyvauti Pasauliniame Krikščionių Demokratų kongrese, kuriame dalyvaus Vakarų ir Centrinės Europos kraštų delegatai. Po kongreso prof. K. Pakštas aplankys žymiuosius Europos miestus.

● **Kristaus Karaliaus kongresas** šaukiamas 1957 m. rugpiučio mėn. Portugalijos Fatimoj. Tai bus trečias tos rūšies kongresas. Pirmasis įvyko Vokietijoje Lentendorfe, prie Reino, 1928 m., antrasis — Berlyne 1932 m. Trečiojo kongreso tema: „Atidaryti langą į Rytus“.

POPIEŽIUS RŪPINASI VENGRIJA

Popiežius Pijus XII parašė encikliką, kurioje prašo visus katalikus melsti teisingos taikos dabar taip nuteriotai Vengrijai. Ji buvo paskelbta Kristaus Karaliaus šventės proga ir adresuota pasaulio katalikų vyskupams.

Pijus XII enciklikoje pabrėžia, kad kruvini įvykiai Vengrijoje giliai jaudina jį ir širdis tų žmonių, kuriems yra arti širdies civilizacijos teisės, žmogaus asmens kilnumas ir laisvės.

Šv. Tėvas ragina pasaulio vyskupus kreiptis į tikinčiuosius, raginant maldauti Viešpatį, kad baigtųsi kraujo praliejimas ir nušvintų tikroji taika, paremta teisingumu, meile ir laisve: „Tebūnie visiems aišku, kad tvarka tarp tautų neatstatoma ginklais, nešančiais mirtį; neatstatoma prieš pliečius vartojama prievarta, kuri negali lai-

Mūsų visuomeniniame gyvenime atskirų vienetų valdybos su centrais ryšius palaiko beveik išimtinai laišku formoje. Tačiau susirašinėjimas negali perduoti veiklos vystymui reikalingos nuotaikos ir jos intensyvumo, kurį planuotojai išgyvena. Todėl būtinas proginis susitūrimas. Jau praeitais mokslo metais centro valdyba juto reikalą suburti atskirų vienetų valdybų atstovus pasitarimui. Šiais metais šis tarpvalstybinis asmeninis kontaktas tapo dar labiau praplėstas. Lapkričio mėnesį SAS Centro Valdyba sušaukė 2 suvažiavimus. Pirmasis įvyko lapkričio 10—11 d.d. Hartforde ir buvo skirtas rytinės Amerikos dalies draugovių valdybų pasitarimui, gi per Padėkos dieną Chicagoje platesniam pasitarimui susirinko vakarinės dalies valdybų nariai.

Į Hartfordą suvažiavo Putnamo, Bostono, Waterburio, Philadelphia ir New Yorko valdybos. Atvyko ir visa centro valdyba. Džiugu pastebėti, kad suvažiavime su viena rimtai pateisinama išimtimi, dalyvavo visų valdybų nariai.

Suvažiavimą atidarė Hartfordo draugovės pirmininkas A. Giedraitis. Kalbėtoją papildė sąjungos pirmininkas A. Gečiauskas, pasveikindamas visus susirinkusius. Į prezidentumą buvo pakviesti S. Bobelis ir A. Dzikas pirmininkais, D. Kuodytė ir D. Giedraitytė sekretorėmis.

mėti vidinio pritarimo, neatstatoma klaidingomis teorijomis, kurios suardo galvojimą, kurios pažeidžia Bažnyčios teises. Žmonių siekimas teisingos laisvės niekad negali būti užgnaužtas išorine jėga ir prievarta“.

Pijus XII prisimena ir savo atsilankymą į Eucharistinį kongresą Budapešte, giria vengrų parodytą nuostabų pamaldumą: „Mes esame tikri, kad tas pats tikėjimas ir meilė dieviškajam Atpirkėjui palaiko vengrų sielas, nors ateistinio komunizmo palaikytojai stengiasi visomis priemonėmis iš jų sielų išplėšti protėvių religiją“.

Popiežius tikisi, kad ypač vaikai savo nekaltomis širdimis melsis už Vengriją ir kitas rytų Europos tautas, kurioms atimtos tikėjimo ir civilinės laisvės, praeis tie sunkumai ir grįš teisingumas, tikra tvarka ir taika.

DARBAI IR ŽMONĖS

STUD. AT-KŪ VALDYBŲ SĄLĖKIS HARTFORDE

Pirmoji suvažiavimo dalis buvo pašvęsta šių metų studijinės temos aiškinimui. Vyt. Vyganto paskaitoje buvo paliesti klausimai, liečiant studijinės minties supratimą, jos reikalingumą ir praktinius aspektus, su kuriais valdybos susidurs, siekdamas studijinės temos nagrinėjimo.

Po pertraukos dalyviai turėjo progos išgirsti C. V. pranešimus. Pirmininkas plačiai nušvietė planus bei konkrečias galimybes. Vicepirmininkė D. Karaliūtė apibėrė dalyvių patarimais, kaip bendrauti su moksleiviais, praveisti studijų reikalingumo akciją, bendradarbiauti spaudoje. S. Bobelis konkrečiai išdėstė užsienio skyriaus veiklos planus, juos ryškiai detalizuodamas. N. Mekytė suminėjo sekretoriato svarbiuosius uždavinius ir problemas. A. Lukas palietė sąjungos materialinę būklę, nusakydamas išdo stovį, numatytų pajamų šaltinius bei planuojamas išlaidas. Pabaigai A. Vedeckas išsamiai išnagrinėjo draugovės valdybos knygų vedimo procedūras. Šie pamokymai jaunesiems valdybų nariams buvo itin vertingi.

Šeštadienio vakare visi suvažiavimo dalyviai buvo nuvykę į New Britainę įvykusio skautų vyčių suvažiavimo praveštą linksmavakari. Džiugu, kad šios dvi organizacijos atranda konkrečių formų artimesniam bendravimui.

Sekmadienio rytą, po šv. mišių ir bendros šv. komunijos suvažiavimo dalyviai susirinko bendrų pusryčių. Ponia Skrupskelienė vaiždziai nušvietė prof. Šalkauskio ir prof. Ereto asmenybes. Šių didžiųjų ateitininkų apibūdinimai, paremti asmeniškose pažinties patirtimi, dalyviams paliko gilų įspūdį. Dar išklausti atskirų valdybų veiklos planų pranešimai, ir tuo baigtas šis suvažiavimas.

Organizuotumo bei konkretumo atžvilgiais Hartfordo sąlėkis skaičiuojamas pilnai pasisekusiu. Tebuvo galima gėrėtis technine suvažiavimo parengimo forma; viskas vyko sklandžiai ir buvo galima pagrįsti, kad suvažiavimo pravedimui planingai ruošiasi. Tai A. Giedraitis, G. Simonaičio ir kitų hartfordiečių nuopelnas. Prasmingi buvo ir atskirų centro valdybos narių konkretūs pranešimai. Nepasitenkinta vienu kalbėtoju, bet trumpais pranešimais klausytojams pristatyti beveik visi CV nariai. Labai naudingas buvo ir pranešimų santraukų išdalinimas: grįžęs jauni-

mas turės konkrečiai nusakytus darbus, reikalingus adresus ir t.t. Ir pati suvažiavimo programa buvo vientisinė — paliestas studijinis aspektas, mestas platus žvilgsnis į ateities barus, pasisemta stiprybės iš praeityje ypatingą rolę vaidinusių asmenybių iškėlimo.

S. Rimkaitis

... IR CHICAGOJE

Vakarinio pakraščio SAS draugovių valdybų suvažiavimas įvyko LSS metinio suvažiavimo išvakarėse Chicagoje lapkričio 22 dieną, dalyvaujant net septyniems CV nariams, specialiai atvykusiems iš New Yorko. Suvažiavo virš keturiasdešimt studentų, kas parodė draugovių valdybų pritarimą Centro Valdybos planams, ir jų norą entuziastingai dirbti. Keltosios problemos ir diskusijos buvo panašios, kaip ir Hartfordo suvažiavime. Tuo būdu su visomis draugovėmis buvo pasitarta tais pačiais klausimais, ir Centro Valdyba susidarė geresnį vaizdą apie dabartinę organizacijos padėtį ir nuotaikas.

Šio sąskrydžio dalyviai turėjo progą išgirsti gairių ir įdomią SAS dvasios vado Tėvo J. Kidyko paskaitą, kurioje jis iškėlė visus rūpinantį studentų ateitininkų religinio lėkštumo klausimą. Studijinė temą plačiau pagvildeno kun. Vyt. Bagdanavičius. Po šios kruopščiai paruoštos paskaitos buvo ilgesnės diskusijos.

SAS Chicagos skyrius suvažiavimo dalyvius maloniai priėmė, su-

Lietuviškų Studijų Institutas Chicagoje šiemet ruošia 12 paskaitų ciklą tema — Moderniškųjų kultūros apraiškų vertinimas.

Naujos lietuviškos mokyklos ši rudenį atidarytos: šv. Pranciškaus parap. Lawrence, Mass., šv. Mykolo parap. Scranton, Pa., šv. Trejybės parap. Wilkes-Bare, Pa., ir Aukšt. Lituanistikos Mokykla Cice-roje.

T. Remeikis, Champaign, Ill., Akademiųjų Prošvaisčių skyr. Drauge kelia mintį surengti ateinančiais metais jaunimo kongresą, kuris lietuviškąjį jaunimą "skatintų neužmiršti savo lietuviškos esmės ir tikslų". Kongresui patogus laikas galėtų būti tautinių šokių festivalis Chicagoje arba bendroji liet. jaunimo vasaros stovykla.

"Dainavos" literatūros klubas, veikias Annhurst kolegijoje, Putnam, Conn., šiemet turi tokią valdybą: D. Giedraitytė (pirm.), R. Tonkūnaitė, A. Kalvaitytė ir T. Ivaškaitė. Klubo globėjas — kun.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Spalio 7 d. įvykusiame kuopos susirinkime buvo atsiseikinta su trim kuopos narėm, kurios artimu laiku išvyksta į JAV. Tai Marija Stasiūnaitytė, Nijolė Raišytė ir Birutė Janušaitytė. Kiekvienai išvykstančiai buvo įteikta po knygą su visų kuopos narių parašais.

Spalio 14 vėl įvyko bendras kuopos susirinkimas. Buvo išrinkta nauja kuopos valdyba: pirm. — E. Vasiliauskas, sekr. — V. Bartusevičius, išd. — A. Laniauskas. Revizijos komisijon įeina M. Mansytė ir R. Kumfertaitė. Senoji valdyba davė savo veiklos apyskaitą. Buvo pasiryžta ateity dirbti su didesniu uolumu.

Tą pačią dieną kuopos nariams, dideliu skaičiu mokslievių ir svečių kun. dr. A. Paškevičius papasakojo savo kelionės įspūdžius iš Amerikos. Šią vasarą jis buvo lankęsis toje šaly, į kurią ne vienas mūsų svajoja patekti. Po to kun. V. Kaleckis parodė filmą iš katalikiškojo jaunimo stovyklos, įvykusios šią vasarą Šveicarijoje.

Spalio 21, Kristaus Karaliaus šventėje, visi bendrai priėmė šv. komunią ir po pamaldų susirinkome į gimnazijos salę, kur įvyko šventės minėjimas. Minėjimo pa-

ruošdamas vakariene ir šokių vakarą vyčių salėje. Tėvai Jėzuitai leido naudotis jų patalpomis. Visais sąskrydžio planais rūpinosi Chicagos draugovės pirmininkas Jurgis Štuopsis.

dr. Vald. Cukuras, kuris Annhurst kolegijoje dėsto lietuvių k. ir literatūrą.

Pavergtųjų tautų kongresas lapkričio mėn. įvyko Buenos Aires mieste. Šiame laisvės kongrese dalyvavo ir lietuviai, surengę parodą, tautinių šokių ir dainų pasirodymus. Iš lietuvių prie Organizacinio Pavergtųjų Tautų Komiteto buvo išrinkti: A. Šantaras, Z. Juknevičius, be to, dalyvavo min. dr. K. Graužinis ir žurnalistas K. Čibiras-Verax.

Studentų sekcija įkurta prie Lietuvių Dailininkų Sąjungos, į kurią priimami bepradedą reikštis jauni dailininkai. Valdyba planuoja suruošti šeštadieninius meno kursus, lavinančius jaunuosius dailininkus.

Lietuvos nepriklausomybės šventės minėjime JAV Senato ir Kongreso atstovų pasakytosios kalbos šiais metais išleistos atskiru leidiniu — Freedom for Lithuania. Lithuania's Independence Day in the Congress of the United States.

grindinę dalį užėmė kuopos pirminko E. Vasiliausko referatas apie Kristų Karalių. 3 klasės mokinė Šiugždaitė skaitė savo parašytus "Atsiminimų žiupsnelius", taip pat dedikuotus Kristui Karaliui.

V. B.

PATERSON, N. J.

Spalio 28 Patersono moksleiviai ateitininkai pagerbė Kristų Karalių. Minėjimą pravedė Stepas Augulis, o Algis Liaugaudas paskaitė gražų kūrinių apie Kristų Karalių. Maldą Tėve mūsų pianinu paskambino Vita Tallat-Kelpšaitė, Danguolė Masionytė paskaitė straipsnelį iš Ateities. Kun. Vyt. Demeikis, dvasios vadas, ilgesnėje kalboje paaikšino Kristaus Karaliaus šventės prasmę ir reikšmę. Minėjimas baigtas malda ir giesme.

Moksleivių kuopai šiemet vadovauja: pirm. A. Šaulys, vicepirm. S. Augulis, sekr. L. Mikniūtė, išd. D. Jasytė, kuopos korespondentė — V. Tallat-Kelpšaitė. Ir šiais metais moksleiviai žada dirbti ir lavintis.

V. Tallat-Kelpšaitė

PUTNAMAS

Tik pradėjus naujus mokslo metus, Putnamo studentų ateitininkų draugovė, kuriai priklauso 8 studentės, išsirinko naują valdybą ir pradėjo darbą. Valdybą sudaro: Danutė Giedraitytė — pirmininkė, Lilija Tumosaitė — sekretorė ir socialinių reikalų vedėja, Teresė Ivaškaitė — išdinininkė, korespondentė ir ryšininkė tarp moksleivių ir studentų ateitininkų.

Draugovė jau turėjo tris susirinkimus, aptarė ateities veikimo planus. Buvo nutarta susijungti ne tik bendrame darbe, bet taip pat ir bendroje maldoje. Taigi, pradėtas Gyvasis Rožančius, kurį kalba visos draugovės narės ir kelios moksleivės ateitininkės. Taip pat, kiekvieno mėnesio antras trečiadienis yra skirtas draugovės narių šv. Mišioms ir bendrai Komunijai, meldžiantis kurios nors narės pasiūlyta intencija.

Spalio mėn. įvykusiame ALRK kongrese Bostone, Putnamo studentų ateitininkų draugovė atstovavo Danutė Giedraitytė, Rita Durickaitė ir Danutė Pareigyte. Taip pat, draugovės valdyba buvo nvykusi į SAS CV suruoštą draugovių valdybų suvažiavimą lapkričio 10, 11 d.d. Hartforde.

Sekmadienį, spalio 28 d., studentės ir moksleivės ateitininkės suruošė Kristaus Karaliaus minėjimą. Minėjimas buvo pradėtas malda, kurią sukalbėjo kun. S. Yla. Po

to draugovės pirmininkė pakvietė vakaro prelegentę, seserį M. Palmyrą, kuri skaitė paskaitą "Kristaus įgyvendinimas į kasdieninį gyvenimą". Po paskaitos, studentės ir moksleivės kartu išpildė studentų paruoštą montažėlį "Kristus — meilės, tiesos, amžinos ramybės Karalius". Minėjimas buvo baigtas giesme "O Kristau, Pasaulio Valdove".

CHICAGO, ILL.

Kun. A. Lipniūno vardo moksl. ateitininkų kuopos mergaičių būrelis susirinkimas įvyko lapkričio 2 d. pas ponus Danilevičius. Būrelis išsirinko naują valdybą: pirm. — Rasa Augiūtė, sekr. — Dalia Stakytė, soc. reikalų vedėja — Urbutytė.

Susirinkime savo kūrybos skaitė: I. Paliokaitė — referatą ir A. Liulevičiūtė — rašinėlį. Po to sekė idomos diskusijos (gaila, kad neparašėte diskusijų temos. Red.) ir įvairūs sumanymai dėl žiemos iškylos. Dar kurį laiką pasilinksminus, susirinkimas buvo baigtas malda.

CHICAGOS STUDENTAI

Chicagos stud. at-kų Korp! "Šatrijos" susirinkime, įvykusiam šiuo metų lapkričio 11 d., išrinkta nauja valdyba, kuri pasiskirstė pareigomis sekančiai: Lita Žilevičiūtė — pirmininkė, Nijolė Kapteinytė — vice-pirmininkė, Ignas Budrys — sekretorius.

Chicagos studentų ateitininkų susirinkimas įvyko lapkričio 4 dieną, Marijos aukštesniosios mokyklos patalpose. Susirinkimą atidarė draugovės pirmininkas Jurgis Štuopis malda. Pirmininkauti buvo pakviestas Jonas Kučėnas, sekretoriauti Vida Kraučiuonaitė.

Tėvas Borevičius, grįžęs iš savo kelionės pranešė, kad mūsų jaunimas yra labai gerai susiorganizavęs ir smarkiai dirba.

P. St. Daunys skaitė paskaitą apie ckupuotos Lietuvos jaunimo darbus ir jų stiprią lietuvišką dvasią. Nors jie dažnai jaučia laisvės troškimą ir persekiotojų neteisengumą, tai retai vienas su kitu pasidalina. Per tiek priespaudos metų nuo mažens priprato tylėti, kad neišduotų savęs ir savo artimųjų. Nors neilga, bet labai turtinga paskaita, supažindino susirinkimo dalyvius ir suartino juos su Lietuvos jaunimo dvasia.

Po paskaitos ir diskusijų mūsų pirmininkas pristatė naują valdybą ir pranešė apie artimiausios veiklos planus: Centro Valdybos suvažiavimas, kuris įvyks lapkričio 22, 23 ir 24 dienomis. Taip pat buvo pranešta apie draugovės rengiamą Naujųjų Metų sutikimą, kuriame dalyvavimas ir prisidėjimas yra labai prašomas.

A. J.

Mielam idėjos draugui, St. Louis stud. at-kų
pirmininkui,

RYMANTUI PETRIKUI

žuvus,

jo tėveliams — Dr. Petru ir Onai Petrikams
reiškiame nuoširdžią užuojautą.

SAS Centro Valdyba

BALTIMORE, MD.

Bernardas Žukauskas lankėsi Baltimorėje. Spalio 20 dieną Baltimorės ateitininkai buvo sušaukę bendrą susirinkimą. Jį gražiai praturtino B. Žukauskas iš Philadelphia) pranešimu iš pačios ankstyvosios at-kų veiklos. Pats prelegentas tais laikais buvo vienas iš veikiausių studentų, kuris pirmas iškėlė mintį steigti korporaciją ir pats buvo Kęstučio Korp! steigėjas. Taip pat stipriai pabrėžė anų dienų at-kų pasiaukojimą ir vieningumą kovoje prieš antikatalikišką pasaulį.

Visi klausiusieji tikrai buvo dėkingi p. Žukauskui už pašvęstą laiką ir taip įspūdingai papasakotus gražius prisiminimus.

Kristaus Karaliaus šventė. Spalio paskutinį sekmadienį skautai ir at-kai drauge pagarbino Kristų Karalių, priimdami šv. Komuniją. Po pamaldų sekė pusryčiai, kurių metu kalbėjo poetas K. Bradūnas. Taip pat keletą gražių minčių pa-

sakė kun. Pugevičius.

Pusryčiams pasibaigus, moksleivių kuopa išsirinko naują valdybą. Pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirm. B. Bogutaitė, sek. E. Zubkutė ir izd. V. Drazdys.

Ateities planai. Baltimorės at-kai yra užsimoję suruošti meno bei literatūros vakarą.

G. B.

Baltimorės moksleivių ateitininkų kuopa išsirinko naują valdybą. Pirmininke išrinkta Birutė Bogutaitė, vicepirm. — Stasys Eringis, sekr. — Emilija Zubkutė, izd. — Valentinas Drazdys, koresp. — Jonas Boguta. Kuopos adresas: 803 W. Lombard St., Baltimore, Md.

Valdyba savo posėdy jau aptarė ateities veikimo planus. Neseniai į studentų eiles išėjo trys buvę kuopos nariai: S. Nastopka, Z. Skinaitytė ir V. Jurgėlaitytė.

Kuopai daug padeda dvasios vadas kun. K. Pugevičius.

J. Boguta

FUKSAI NERIMSTA BOSTONE

Bostonas jau baigia nukonkuruoti Čikagą. Jeigu Čikaga šiemet galėjo girtis Kultūros Kongresu, Dainų švente, skerdyklų salėse vykusia demokratų konvencija, tai Bostono erdvieji viešbučiai ir katedra prigludę sukaktuvinį Katal. Federacijos seimą, kuriame ir bostoniškiai stud. ateitininkai aktyviai ir darbščiai reišėsi.

Bostono draugovė šiais akademiniiais metais žygiuoja su 30 narių. Naujų vėjų ir gyvumo čia atnešė ir fuksai — penki bostoniškiai, du bronktoniečiai, gi visa mūsų pažiba — įsirašė dvi kolegiją baigusios putnamietės, kurių pavardžių dėl kuklumo bei kitokių saugumo sumetimų neskelbiame.

Draugovės veiklai vadovauja A. Vasaitytė, finansus tvarko D. Kuodytė, o sekretoriauja S. Leimonas. Į C. V-bos duotas temas gilinamės įvairiais būdais: referatais, paskaitom, diskusiniais rateliais ir pašnekėsiais. Ir ką jūs padarysite Bostonui...

Em

PRANEŠIMAS

Lietuvių Studentų Sąjungos Užsienio Reikalų Skyriaus leidžiamo LITUANUS žurnalo redakcija ir administracija persikėlė į Brooklyną. Naujas leidinio adresas yra:

LITUANUS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Visais LITUANUS reikalais prašome į mus kreiptis čia paduotu adresu. Ta pačia proga norime priminti, kad žurnalo finansinė padėtis labai sunki, ir už bet kokią auką žurnalo leidėjai būtų širdingai dėkingi.

NAUJI ATEITIES GARBĖS PRENUMERATORIAI

J. E. vysk. V. Brizgys, Chicago, Ill. — 1957 m.

Pref. Ign. Albavičius, Cicero, Ill. — 1957 m.

Dr. V. Šmulktystys, jr. — 1957 m.

Dr. P. Padalis, Muenchen, Vokietija — 1955—1956 m.

Kun. A. Sabas, Sudbury, Ont., Canada — 1957 m.

Kun. V. Karalevičius, Elizabeth, N. J. — 1957 m.

Untė Šalapisis

MIEGOKIT VEIKĖJAI

Miegokit veikėjai, pametę sarmatą,
Nes jūsų veikimo vistiek nesimato.
Miegokite duoklę atpylę tėvynei,
Užteks, kiek jos priešams mazolių numynėt.

Miegokit studentai, kaip žvirbliai ant stogo!
Kas miega — juk niekam nedaro jis blogo.
Ką darėt — padarėt, dabar jau užtenka,
Vistiek visi miegam už algą per menką.

Miegokit studentės — stovykla praėjo,
Užmigo studentai, kurie jus mylėjo.
Urbana per toli, laiškais negyvensi,
Miegok ir sapnuoki, kad greitai pasensi.

Miegokit moksleiviai — per jauni veikimui.
Miegas — tikras vaistas jūsi pasisekimui.
Miegokit, prieš veiklą gerai pailsėkit, —
Paskui nei akių gal netekti sudėti.

Miegokite sendraugiai, kaip esat įpratę,
Dar niekas juk miegančių jūsų nematė.
Veikla jums neleido kaip reikiant numigti,
Per veiklą be laiko pradėjot nuplukti.

Miegokit veikėjai, veikimą nuveikę,
Miegokit, jaunimą per miegus nupeikę!
Miegokit — užtenka visuomenę plakti,
Miegokit, miegokim visi, — labą naktį!

KAIP VALDŽIOS ŠVENCIA KALĖDAS

(Jų pačių komentarai)

SAS CV pirmininkas:
Metus praleisiu vėlei prie knygos,
Dirbsiu kaip jautis dėl mūsų valdybos.
Dabar keliausiu lankyt draugovių,
Kurias per šventes vynos nuplovė.

SAS CV sekretorė:
Susegiau bylas vakare Kūčių
(Kiek man reikėjo iškirst skylučių!)
Tad per Kalėdas namie sėdėsiu,
Niekam juk rankos duot negalėsiu.

SAS CV išdininkas:
Pinigai, pinigai!
(Vistiek esam ubagai...)
Dedu į izdą maišus skatikų,
Bet man ant švenčių nieko neliko.

SAS CV vicepirmininkė:
Ko tas New Yorkas iš manęs nori?
Nei aš veikėja, nei sekretorė!
Visokių raštų, programų prašo,
O per Kalėdas — vyno nei lašo...

Studentų draugovės pirmininkas:
Visi stovyklon išvažiavo,
paliko mane vieną.
Mane — ir širdies damą mano —
Daboti mėnesienos.

— Žinai, koks aš laimingas, brangioji! Dabar jokie rūpesčiai nė vargeliai manęs neerzina.

— Juozeli, bet gi už savaitės bus mano vardinės...

*

Jaunutis: Tėveli, kodėl jaunieji per sutuoktuves paduoda vienas kitam ranką?

Tėvas sendraugis: Tai senas paprotys, vaike. Boksiniškai prieš rungtynes irgi pasisveikina.

KREIVOS ŠYPSENOS

Įstaigos vedėjas kreipiasi į savo padėjėją:

Sakykite, kolega, kodėl mano sekretorė taip supykusi ant jūsų?

— Ji manęs paklausė, kiek ji gėlių turėti metų.

— Na, ir kas iš to?

— Aš ėmiau ir atspėjau.

*

— Manasis, — giriasi motina kaimynei, — yra tikras švarumo pavyzdys. Ir griežčiausi stovyklos komendantai vasarą nerastų progos jį nubausti. Tik išvaizduok, aš jam padėdau švarų rankšluostį ir po keilių savačių randu jį nė nepajudintą.

— Drauguži, kas tau labiausiai patiko iš moderninio meno parodos, kurią ką tik dabar aplankėme?

— Laiptai, kurie vedė į parodos kambarius. Tokių brangių laiptų ir vazų su gėlėmis dar nebuvau matęs.

*

— Kolega, kodėl nevedi? Juk jau ir studijas baigėi, ir gerą tarnybą gavai.

— Mūsų įstaigos viršininkas griežtai uždraudė tarnautojams azartinius lošimus.

1956 METŲ TURINYS

STRAIPSNIAI

Budzeika, J., M.I.C. — Lietuvos Fatima	156
Dabušis, V. Kun. — Ateitininkų Federacijos Darbai	4
Eretas, J. — Šalkauskis, filosofijos profesorius	227
Gaidamavičius, P. — Jieškojimo keliu	30
Galdikienė, M. — Česlovas Sasnauskas	102
Gidžiūnas, T. V., O.F.M. — Šventas Raštas	182
Grigaliūnas-Glovackis, V. — Pirmuosius Algirdėnus prisiminus	27
Keblys, K. A. — Literatūra — kelias į pažinimą	121
Kijauskas, G. K.S.J. — Pažinti, perteisti, apaštalausti	61
Mačernis, Vyt. — Naujos dvasios kūrėjai ir kovotojai	178
Mačiulis, A. — Pareigos žmogus (Prisiminimai apie Kazį Baubą)	101
Maziulis, A. — Kovotojas su materialistine pasaulėžiūra	28
Medaitis, J. — Pradėčiau viską iš naujo	168
Narbutas, Titas — Kristaus Valdovo katedra Panevėžyje	191
Natas, P. — Kad daina gražiau skambėtų	137
Petrėnas, J. Grafų, muzikos ir rašytojų mieste	89
Rastonis, Vyt. — Nuo būgno iki simfoninio orkestro	134
Rastonis, Vyt. — Muzikos instrumentai simfoniniame orkestre	166
Red. — Iš kalėdinės Šv. Tėvo Pijaus XII kalbos	1
Red. — 45 žvakutės	25
Red. — Šv. Raštas — dieviškosios išminties lobiai	32
Red. — Tėvo Lombardi sąjūdis pasauliui atnaujinti	33
Red. — Mūsų rašytojai apie motiną	76
Red. — Broliai iš Sibiro siunčia tikėjimo ir vilties relikviją	83
Red. — Baisusis ir ryžtingasis birželis	121
Red. — Jis nepamiršo lietuviškojo jaunimo (Arkivysk. Jurgis Matulevičius-Matulaitis)	125
Red. — Į stovyklą	132
Red. — Knyga, kuri bus jaunystės palydovu (Pasikalbėjimas su "Jaunystės Maršo" autoriumi)	162
Red. — Mano karalystė — taikos šalis	177
Red. — Maži darbai — didelių pradžia	205
Red. — Šalkauskis, karo griuvėsiai ir Rockefellerio Centras	234
Skrupskelis, K. — Fordhamo universitetas	110
S. M. V. — Diplomas kišenėj — klaustukai širdy	140
Sušinskas, Alfa — Idėjinis draugiškumas	8
Sušinskas, Alfa — Organizacinė autokritika	34
Sušinskas, Alfa — Mes ir jie	58
Sušinskas, Alfa — Idėjinis fanatizmas	86
Sušinskas, Alfa — Ereliu aukštyn	100
Sušinskas, Alfa — Pareigūnai ir eiliniai nariai	129
Sušinskas, Alfa — Meilę žiebtį ar meilę gniaužti	162
Sušinskas, Alfa — Jaunieji kovotojai	207
Sužiedėlis, A. — Protas, jausmai ir Lietuva	73
Sužiedėlis, S. — Teauga jūsų žinojimas	153
Sužiedėlis, S. — Jaunuomenės ugdymas politiniam veikimui	201
Sužiedėlis, S. — Šalkauskis — turtingos minties rašytojas	233
Tamošaitis, A., S. J. — Kardo ir dvasios riteris	108
Trimakas, K. A. — Pasaulėžiūra ir tremties jaunimas	82
Vaišnora, Dr. J., M.I.C. — Pijaus XII darbo diena	51
Žiūraitis, Tomas V., O. P. — Mūsų vilties aušrinė	97

DAILIOJI LITERATŪRA

Aleksandravičiūtė, D. — Beržas	54
Alkaiytė, A. — Kelionė	39
Andriekus, L. — Baltija (eil.)	26
Anon. — Eilėraščiai iš pavergtosios Lietuvos	206
Augustaitytė, V. — Įspūdžiai iš paslaptingosios Afrikos	10
Bagdonas, A. P. — Tavęs šaukiuosi (eil.)	185
Bagdonas, A. P. — Tavo vardas (eil.)	107
Banaitytė, I. — Poetas valkata	214
Baužinskaitė, A. — Užmirštai meilei (eil.)	37
Bogutaitė, V. — Eilėraščiai	78
Brazytė, D. — Pavasarėjant	158
Buračaitė, G. — Skambančios valandos (eil.)	15
Buračaitė, G. — Pasikalbėjimas (eil.)	31
Buračaitė, G. — Eilėraščiai	126
Buračaitė, G. — Miestas (eil.)	160
Dainytė, K. — Eilėraščiai	55
Dainytė, K. — Žodžiai (eil.)	204
Empakerytė, B. — Vakarų kavinėje	188
Gricius, A. — Kaitra (eil.)	11
Gudžiūnaitė, A. — Svetys (eil.)	141
Jatulis, P. Didvyriai, šalys ir nuotykių	59
Jatulis, P. Didvyriai, šalys ir nuotykių	84
Jatulis, P. — Didvyriai, šalys ir nuotykių	112
Katyltė, A. — Šviesios studentiškos dienos	15
Katyltė, A. — Joninių naktis šiaurės Lietuvoje	138
Katyltė, A. — Nuotykių stovykloje	186
Karečkaitė, V. — Eilėraščiai —	75
Keblys, K. A. — Kalnas be viršūnės	79
Kisieliūs, R. — Meilės burtas (eil.)	139
Kisieliūs, R. — Vakare (eil.) —	163
Macelytė, G. — Sapnas	211
Mačernis, Vyt. — Eilėraščiai	178
Maironis — Baigęs rugsėjis (eil.)	159
Marijošiūtė, E. — Draugės	6
Marijošiūtė, E. — Baigiantis, Atviras laiškas	136
Marijošiūtė, E. — Medis ir audra	232
Narutė, N. — Eilėraščiai	60
Narutė, N. — Be tavęs (eil.)	53
Narutė, N. — Eilėraščiai	124
Narutė, N. — Ruduo (eil.)	167
Nausėda, J. — Kalėdų legenda (eil.)	234
P. Jonė — Atostogos prie Dubysos	127
Paliokaitė, I. — Margučiai ir cukrinis avinėlis	63
Paliokaitė, I. — Iškilmingoji diena	113
Prikockytė, D. — Eilėraščiai	9
Prikockytė, D. — Eilėraščiai	35
Prikockytė, D. — Vyturys (eil.)	90
Prikockytė, D. — Šv. Jono vabalėlis (eil.)	129
Prikockytė, D. — Diena tėviškėj (eil.)	101
Prikockytė, D. — Prisiminimas (eil.)	183
Prikockytė, D. — Eilėraščiai	190
Prikockytė, D. — Miške (eil.)	207
Quoist, Michel — Viešpatie, aš neturiu laiko (eil.)	130
Raimydis, Alg. — Vasaros dangus	36
Rataiskienė-Markevičiūtė, E. — Tėviškės prisiminimai	56
Sadūnaitė, D. — Eilėraščiai	3
Sadūnaitė, D. — Einu pas tėvą (eil.)	62
Sadūnaitė, D. — Eilėraščiai	98
Sakalauskaitė, T. Gintaro karoliai	106
Staškevičius, J. — Ruduo (eil.)	187
Sužiedėlis, Aug. — Kova (eil.)	39
Šiluvos Marijos Giesmė	154

Stelingis, P. — Madona, Varpai (eil.)	229	Staškevičius, J. — Kanados miškuose skambėjo Maironio eilėraščiai	164
Tamulytė, O. — Svajotojo malda	57	Škėrys, A. — A. a. Mečį Jameikį prisiminus	43
Tharaud, J. ir J. — Paskutinė lankytoja	226	V., E. — Europos ateitininkų ideologiniai kursai Italijoje	184
Ubartaitė, E. — Mano motina	88	V., P. — Jonas A. Gylys gavo daktaro laipsnį	172
Vebeliūnaitė, D. — Laimė (eil.)	34		
Vebeliūnaitė, D. — Tik ji (eil.)	85		
Vebeliūnaitė, D. — Skriskit (eil.)	235		

DARBAI IR ŽMONĖS

Astašaitis, A. — Prie a.a. J. Sirgėdo kapo	20	B., A. — Balio Augino "Paparčio vėduoklė"	242
Banaitytė, I. — Prof. Jacques Maritain	19	B., J. — Lenkynės su šėtonu (Vlado Ramojaus karo atsiminimai)	115
K., A. — Europos ateitininkų sąskrydis	165	Baužys, J. — Nepaprasti žemaičio nuotykiiai (J. Jankaus "Senas kareivis Matatutis")	45
K., A. — Penkiasdešimt metų lietuviško katalikiško darbo	219	Baužys, J. — Keturi valdovai ateina pas mažuosius (Stasio Džiugo "Keturi Valdovai")	149
K., A. — Vatikano radijos stiprina lietuvius	220	Baužys, J. — Generolo atsiminimai	196
Kazickaitė, J. — Mergaičių karalystė Putname	167	Bž., J. — Lietuvių mitologiškosios sakmės	196
Leimonas, S. — Nuo Pacifiko iki Atlanto	12	Gulbinas, J. — Dailininkas be teptuko (Ig. Šlapelio "Juozas Pautienius")	69
N., A. — Dr. V. Majauskas	147	Gulbinas, J. — Premijos, laureatai ir iškilmės	115
Natas, P. — Ant marių krantelio	209	Gulbinas, J. — Laisvės problema (Stasio Ylos)	148
Naujokaitis, G. — Prabėgo ji, kaip viena diena	212	K., J. — Senasis Vilniaus Universitetas (Prof. M. Biržiškos)	68
P., J. — Baliui špokui mirus	198	Karaliūtė, D. — Daina, idilės ir pergamentas (Radausko, Meko ir Grigaitytės poezijos knygos)	172
P., J. — Prelatui Ignui Starkui mirus	221	Karaliūtė, D. — A. Baranausko "Sniego Platumos"	173
Pakeleivis — Pavasario nuotaikos Putname	92	P., J. — Marija danguje ir žemėje (Vysk. V. Brizgio)	148
Paventis, J. — Vytautas Vygantas — daktaras	197	Red. — Amerikiečių literatūron pažvelgus	116
Petrėnas, J. — Ryties, taktio ir širdies žmonės (Eretas, Turauskas ir Vaitkus)	238	Red. — Aidų numeris Kultūros kongresui	242
Red. — Prof. Dr. A. Paplausko-Ramūno mokslinis kelias	18	S., E. — Dvi literatūros premijos	45
Red. — Iš Pax Romana veiklos	42	S., E. — Anykščių šilelis anglų kalboje	196
Red. — Dr. Jonas Norkaitis	42		
Red. — "Lietuvių Dienos" Bernardo Brazdžionio rankose	66		
Red. — Prieš 10 metų mirė Martynas Jankus	117		
Red. — Veiklusis Juozas Bulevičius	118		
Red. — Ir vėl nauji diplomai	142		
Red. — Kat. moterų organizacijų kongresas Romoje	147		
Red. — Antanui Vaičiulaičiui 50 metų	171		
Red. — Kultūros Kongresas Chicagoje	171		
Red. — "Kristaus Istorijos" autoriui mirus	172		
Red. — Pasikalbėjimas su Jonu Šoliūnu, M.A.S. Centro Valdybos pirmininku	181		
Red. — Ateitininkų sąskrydis Bostone	219		
Rimkaitis, S. — Stud. at-kų valdybų sąlėkis Hartforde	243		
Red. — Popiežius rūpinasi Vengrija	243		
S., E. — Mozartas gimė prieš 200 metų	43		
S., E. — Prieš 30 metų mirė "Klaidos" autorė	69		
Stasaitė, I. — Tėvų Saleziečių šiluvoje	192		

SPORTAS

Ganvytas, P. — Futbolas Europoje	17
Ganvytas, P. — Sportas ir principai	91
Ganvytas, P. — Profesionalizmo laiptais	169
Ganvytas, P. — Į Melbourną besiruošiant	194
Ganvytas, P. — Po šeštųjų lietuviškų žaidynių	194
Ganvytas, P. — Prancūzų futbolo žvaigždė	216
Ganvytas, P. — Tour de France	216
Ganvytas, P. — Tinklinis	241
Red. — Olimpiniai žaidimai Graikijoje	64
Staniškis, J. D. — Žiemos olimpiadai pasibaigus	64
Šoliūnas, J. — Sportinės veiklos apmąstymai	40
Šoliūnas, J. — Šeštosios lietuvių sporto žaidynės	114
Šoliūnas, J. — Lietuviai sportininkai Australijoje	146

SACHMATAI

RAŠO K. MERKIS

SICILIŠKA PARTIJA

SICILIŠKA PARTIJA (1. e4 c5) labai dažnai žaidžiama šių laikų turnyruose. Partija aštri ir lygiųjų čia mažiau, negu kituose atidarymuce. Siciliškoj juodi stengiasi paveikti centrą (centru vadinami laukeliai e4, d4, e5, d5) ne centru pėstininku. Baltųjų idėja sukurti iniciatyvą karaliaus sparne, juodųjų gi — kitam sparne arba parengti smūgį centre. Čia susiduriame su dviem sistemom: centrine, kai Rf8 išvedamas į e7, arba sparnine, kai lošiama Rf-g7. Pirmiausia paliesiu būdingiausias mintis centrinės sistemos.

1. e2-c4 c7-c5
2. Žg-f3 d7-d6

Žf3 yra geriausias baltų ėjimas į juodųjų c5. Baltieji išvesdami žirgą, parengia centro atidarymą d2-d4. Vieton d7-d6 juodieji dažnai lošia Žb-c6.

3. d2-d4 c5:d4
4. Ž:d4 Žg-f6

Čia labai svarbu išlaikyti teisingą ėjimų eilę. Mažiausias netikslumas sudaro sunkumų. 4...Žf6 turi tikslo iššaukti Žbc3 pirm negu jų būtų sulosta c2-c4. Jei baltiems pavyktų sulosti 5.c4, paskui Žc3, Re2 ir Re3, tai jie sudarytų baisų spaudimą centre.

5. Žb-c3 e7-e6

Būdingas pėstininkų e6 ir d6 sutatymas, vadinamas mažuoju centru, lengvina apsigynimą.

6. Rf-e2 a7-a6

Sunku juodiems apseiti be šio ėjimo. Jis padeda valdovei užimti laukelį c7 ir drauge parengia ėjimą b7-b5, kuris tačiau neturi būti per anksti sulostas. Pav.: 7.o-o b5? 8.Rf3 Ba7 9. Ve2 Bc7 10.Bd1Žbd7 11.a4! padaro smarkų puolimą. Kitu atveju: 7. C-0 Re7 8.f4 Vc7 9.Re3 b5?, nes sektų 10.Rf3, Rb7 11.e5 d:e 12.f:e Žfd7 13. R:b7 V:b7 14.Vg4! ir juodiems būtų sunku.

7. 0-0 Rf-e7
8. f2-f4 Vd-c7

(su 8.f4 baltieji pradeda puolimą karaliaus sparne).

9. Rc-e3 Žb-c6
10. Vd-e1 C-0
11. Ve-g3 Rcd7

Gavcme gerai pastatytą partiją iš abiejų pusių. Jei balti loštų: 12. Bad1, juodi galėtų išsikeisti žirgą d4 ir išvesti savo Rd7-c6.

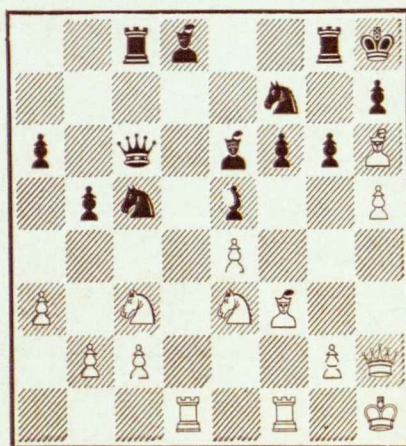
Dėl palyginimo ir minties (idėjos), pažiūrėkime, kaip sulostė sicilišką partiją buv. Kanados meiste-

ris Povilas Vaitonis tarpzoninėse pirmenybėse, Švedijoje 1952 m.

Balti: Sanchez, Kolumbija. Juodi: Vaitonis, Kanada.

1.e4 c5 2.Žf3 d6 3. d4 c:d4 4.Ž:d4 Žf6 5. Žc3 a6 6. fd e5! 7. Žf3 Vc7 8.Rd3 Žbd7 9.0-0 b5 10. a3 Re7 11. Kh1 Žc5 12. Ve1 0-0 13. Žh4 Re6 14.f:e5 d:e5 15.Žf5 Rd8 16. Vg3 Ze8 17. h4 f6 18.Re3 Kh8 19.Re2 g6 20. Rh6 Bg8 21. Ze3 Vc6 22. Bad1 Bc8 23.h5 Zd6 24. Rf3 Žf7 25. Vh2 Ž:h6 26.h:g6 B:g6 27.Rh5 Bg7 28. Vh4 Žg8 29.Žf5 R:f5 30.B:f5 Ze6 31.Ze2 Re7 32.Rf3 Zd4 33.Ž:d4 e:d4 34. B:d4 Vc2: 35.b4 Vb2 36.Bd3 Bc1+ ir balti pasidavė.

VAITONIS

a b c d e f g h

SANCHEZ

(padėtis po baltų ėjimo 25.Vh2).

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAI

ATEITIES platinimo vajas

ATEITIES žurnalas yra visų ateitininkų pasididžiavimas. Jeigu mes tokią puošnią ATEITĮ jau dešimtį metų būdami tremtyje pajėgiame išleisti, tai nuopelnas redakcinio kolektyvo ir bendradarbių, kurie be jokio atlyginimo iš didelės meilės ateitininkiškam idealui pašvenčia laisvas nuo darbo ar studijų valandas, kad visi ateitininkai galėtų džiaugtis šiuo gražiu leidiniu. Būtų didžiausias atlyginimas ATEITIES leidėjams, redaktoriams ir bendradarbiams, jei kiekvienas skaitytojas pasirūpintų surasti naują ATEITIES prenumeratorių.

Visi ateitininkai ir ATEITIES skaitytojai kviečiami į ATEITIES platinimo talką. MAS Centro Val-

dytos paskelbtas ATEITIES platinimo vajaus laikas pratęsiamas gruodžio, sausio ir vasario mėnesiais.

Pirmiausiai tenelieka nė vieno ateitininko neskaitančio ATEITIES. ATEITIS tepasiekia visus moksleivius, ateitininkus ir neateitininkus, visi jaunuoliai teskaito ATEITĮ, vienintelį kat. jaunimo žurnalą.

ATEITIES GERADARIAMS

Vasario 16-sios gimnazijos, Vokietijoje ir Saleziečių gimnazijos, Italijoje, ATEITIES skaitytojai kiekvienais metais susilaukia geradarių, kurie jiems apmoka Ateities prenumeratą. Administracija, žinodama užsienyje gyvenančių Ateities skaitytojų finansinį nepajėgumą, už Ateities metinę prenumeratą iš jų prašo tik 3 dol. Vasario 16-sios ir Saleziečių gimnazijos ateitininkai bei Ateities skaitytojai labai yra dėkingi geradariams ir tikisi, kad ir ateinančiais metais atsiras geros širdies žmonių, kurie apmokės jų prenumeratą ir iš anksto visiems nuoširdžiai dėkoja.

Pinigus siųsti adresu: ATEITIS, 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

PADEKA

Vasario 16 Gimnazijos Vysk. M. Valančiaus moksleivių ateitininkų kuopa nuoširdžiai dėkoja už suteiktą piniginę paramą:

J. E. vysk. V. Brizgiui, BALFo pirmininkui kan. dr. J. Končiui,

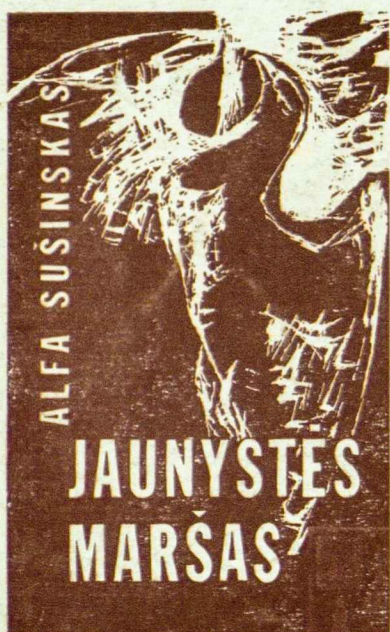
Vyriausiam Sielovados Tvarkytojui Vokietijoje Tėv. A. Bernatoniui, Prel. F. Bartkui, USA, Springfieldo, Ill., moksleivių ateitininkų kuopai, USA, p. V. Baronui, Venezueloje, kun. V. Karalevičiui, USA, kun. dr. J. Velučiu, USA, kun. dr. A. Paškevičiui, USA, kun. C. Petrauskui, USA, kun. A. Račkauskui, USA, kun. A. Steponavičiui, USA, kun. A. Sabui, Canada.

Už visokeriopą globą ir paramą ideologinių kursų ir kelionės Italijoje proga reiškiamė širdingą padėką:

Šv. Kazimiero Kolegijos Prezidentui J. E. vysk. V. Padolskiui,

Rektoriui J. P. Prel. L. Tulabai, Vasario 16 Gimnazijos Direktoriui dr. V. Literskiui, ir Romos Ateitininkų Draugovei.

Ypatingai ideologinių kursų organizatoriams p. V. Memėnui ir kun. A. Gerybai, prelegentams ir visiems mus globojusiems Amžinajame mieste.

JAUNYSTĖS MARŠAS —

KNYGA, KURI TURĖTŲ BŪTI KIEKVIENO
JAUNUOLIO PALYDOVĖ.

UGNINGAIS ŽODŽIAIS JĄ PARAŠĖ

KUN. ALFA SUŠINSKAS

Knygą galima gauti
“Ateities” administracijoje
ir pas platintojus

KAINA 2 DOLERIAI

VYTAUTO AUGUSTINO

LIETUVOS VAIZDŲ ALBUMAS

LIETUVA

YRA GERIAUSIA DOVANA KALĖDOMS

Albumo vaizdai kalba apie Lietuvą visiems suprantama kalba, todėl jis tinka visiems, nežiūrint, kas kokia kalba bekalbėtų.

Albumas LIETUVA yra gražiausia dovana vardinių ir gimtadienių progomis.

Kiekvienam verta ši gražų leidinį pačiam įsigyti ir kitam dovanoti.

Užsakymus siųsti:

ATEITIS,
916 Willoughby Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

Kaina 6 dol.

ATEITIS, 1956 M. NR. 10

90.725. 125